Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гарана | № 33 (16556) | 1984 оной февралиин 9, четверг | Сэн 3 мүнгэн.

...ЛХОЗОЙ ...РУУЛЭГШЭ

...мжэтэ колхоз Мухар-Шэбэрэйнгээ район ...мо, урган хүгжэжэ байгаа олон hалбаритай ...дай нэгэн юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй ...газар, тарялангай ургаса дээшэлүүлхэ, нии...лай тоо толгой олошоруулха, тэдэнэй ашаг ...элүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүд абтаhан ...үедэ 300 гектар шэнэ газар ашаглагдажа, ...ырай хүрьhэ үндэhөөрөө hайжаруулагдаа. ...шаар тус колхозойхид мал ажалай продукт...эрилхэ ба гүрэндэ худалдаха түсэбөө саг ...мжалтатайгаар бэелүүлнэ. Жэшээнь, гүрэндэ ... гурбан жэлэй түсэб 117 процент, hү—116, ...цент дүүргэгдэhэн байна.

...жахын экономикын бэхижэhэнтэй хамта үй...-гэгээрэлэй, ажаhуудалай барилга үргэнөөр ...элоо. hүүлэй жэлнүүдтэ 536 hууритай дунда ...шан, хэдэн арбаад гэр байранууд бодхоог...ойлда газово леэшэн табигдаад байнхай.

...жахын эгээл ехэ баялиг, гол омогорхолынь ... бэрхэ улад зон болоно. Тэдэнэй хүсөөр, ... амжалтануудай түйлагдаhаниинь эли. Эгээл ... тус колхозой гэшүүд Совет Социалис Рес...Союзай бүхы hунгагшадта, эрхэтэдтэ КПСС-...Комитедэй хандаhан Хандалгатай гүнзэгыгөөр ...лай болон политическэ угаа ехэ дэбжэлтын ... эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлжэ байна. ...йна, профсоюзна ба комсомолой организа...тадууд болон эдэбхитэдэй олониитын дунда ...ниитэ-политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэ...онобшотой шангаар ябуулhанай, хүтэлбэрил...шэлүүлжэ, онол аргаяа нарижуулжа шадаhа...урагшаа дабшагдана гээшэ. Гэхэтэй ...хозой түрүүлэгшэ, коммунист Анатолий Пет...ковай габьяа ехэ юм. Тэрэ энэ ажахые уда...р юрэдөөл зургаан жэл болобо. Тиигэбэшье ...рэнэй эмхидхэл болон экономикые гүнзэгы...ээл сурталай, политическэ талаараа hайн ...н зоной анхарал татажа шадаха, үнэн сэхэ, ...ари зантай байhанаа гэршэлээ. Нээрэшье, ...аhаниинь энэ ажахын хүгжэлтэтэй нягта хол...лбарилбал, эндээл колхозой жиирэй гэшүү... намтар эхилhэн. Удангүй тусхай мэргэжэ...үргээд, уялгата албанда ябажа ерэhээр лэ, ...мсомолой организацие толгойлhон байна. ...эй туршада тракторно-тарян ажалай бригаа ... хүдэлөө, тиигээд 1969 онhоо хойшо түрэл ...рүүлэгшээр hунгагдатаргаа партийна органи...унистнүүдые ударидажа ябаба. Одоошье ... бэрхэ эмхидхэлшэ ба хүмүүжүүлэгшэ бай...харуулжа шадаа. Урма баяртайшье, хүшэр ...энэ хүмкай зонойнгоо дунда ябадаг. Ажал...hуудал байдал hайжаруулха гэжэ оролдожо ...үдшье үгыень дууладаг, хүндэлдэг байха юм. ...раха гү, али hайн, муу гэжэ илгаха зан тэ...йхагүй. Харин хүн бүхэнэй абари зан мэдэ...ээр эрилтэ табидаг юм. Тиимэл хаданьн ню...рынгоо түрүүлэгшэдэ үшөө ехэ этигэл най..., гүрэн түрынгөө засагай дээдын зургаанай ...идадаар нэгэн дуугаар дэбжүүлhэн байна. ...рэ хайрын зүндөө ерээгүйнь мэдээжэ ааб ...рда тээхэнэ үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ мал ...нүүдые, ехээр дээшэлүүлжэ, абаhан социалис ...жалтатайгаар дүүргэhэнэйнгөө түлөө нүхэр ...дэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаhан

...э хиналтаяа хараал зандарал болгонгүй, тон ...л табидаг, өөрөө ажалша бэрхэ, гурим жу...оумэндээ саб гэмэ жэшээ харуулдаг, тобшо...мүнөө үеын ажабайдалай шэнжэ шанартай ...манай республикада үсөөн бэшэ. Тэдэнэй ...үрэй районой «Победа», Хяагтын Ранжуро...Зэдын «Коммунизм», Сэлэнгын XX парт...жэтэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр В. В. Смо...овиков, П. К. Амагыров, А. С. Иринчеев бо...н түрүүн нэрлэмээр. Эдэнэр бултадаа хэдэн ...туршада колхозой түрүүлэгшын уялгые ша...гүйсэдхэжэ, улад зонойнгоо дунда нэрэтэй ...н.

...үүлэгшэ... Хүндэтэй ба харюусалгатай ту...ониитые толгойлжо, зүбөөр ударидажа, хү...ха гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Илангаяа мүнөө ...хникын хурдан түргэноор хүгжэжэ, ажал ...урдабшалhан аргаар эрхилхэ ниитын үйлэд...э ехэдхэхын түлөө шанга тэмсэлэй дэлгэржэ ...рилгын үүргэ бүришье дээшэлнэ. Ушар ...ухала асуудалда парти ба правительствын ...лжэ анхарал хандуулагдажа байдаг гээшэ. ...анга хөөрэлдөөнэй hаяхан боложо үнгэр...партийна XXXII конференци дээрэ гараhа...ой.

...ҮДЭЛМЭРИДӨӨ ҮЛЬГЭР ЖЭШЭЭ ХАРУУЛХА, ...БОЛОН СОЦИАЛЬНА ХАРИЛСААНУУДЫЕ ...ХҮНҮҮДЭЙ hУУДАЛ БАЙДАЛЫЕ hАЙЖА...... ХАМАГ ЮУМЭ ХЭХЭ, ЛЕНИНСКЭ ҮНДЭР ...ЫЕ ХҮТЭЛБЭРИ БОЛГОН. ХАМАГ ЮУМЭНДЭ ...ЭГӨӨР БАРИМТАЛХА ГЭЭШЭ МҮНӨӨДЭР ...» — гээд нүхэр Ю. В. Андропов заабарилна.

...та, колхозой түрүүлэгшын ажал ябуулгада ...эрилтэ мүн. Мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэ хадаа ...баримталха шанартай байхатаяа хамта хэрэг ... hайнаар мэдэдэг, ажал хэрэгтээ эдэбхи үүс...ёон байгуулха ёhоор хандадаг байха зэргэ...үрүү дүй дүршэл, хүтэлбэриин онол аргануудые ...жэнүүдые хэрэглэхын, эрдэм, техникын хүг...ые нээhэн бүхы арга нүхэсэлнүүдые нэбтэ...саг үргэлжэ оролдохо ёhотой. Энээнтэй хам...политическэ, хүмүүжүүлгын асуудалнуудые ха...хүн зондо, тэдэнэй хэрэглэмжэ хэрэгсэлнүүд...ар хандаха, хүдэлмэридөөшье, гэр бүлэдөө...рүүлжэ ябаха арюун нангин уялгатай бшуу.

...шын съездhээ хойшо республика доторнай ...бэрилэгшэдые хүмүүжүүлэн hургаха тушаа ...мэри ябуулагдаа юм. Гэбэшье, тэдэниие оло...милхо, зүбөөр хубаарилан табиха асуудалда ...уд үгы гэхын аргагүй. Тобшолон хэлэхэдэ, ...яа колхозой түрүүлэгшэнэрые hэлгэхэ ушар ...байhан зандаа. Зарим тээ, жэшээлхэдэ, Бар...-Шэбэрэй, Сэлэнгын районуудта эдэ асуудал ...отор hулаар шиидхэгдэдэг, алдуу эндүү гар...а.

...о ажахымнай түйлаад байhан хэмжээн, ойрын ...лүүлэгдэхэ зорилгонууд үйлэдбэриеэ зүбөөр ... ударидалга шангадхаха эрилтэ табина. Энэм...н хэрэг мүн. Эндэ бэлэн заабари болон тоб...ихагүй. Зүгөөр энэ хэрэг эрхилхэ шухала, яаха...үйлэдбэри болон ударидалгаhаа ехэнхи юумэн ...шуу. Эгээл эндэ колхозой түрүүлэгшын уялга ...нь бүришье ехэ болоно. Тэрэнэй нэрэ хүндэ ...дhээ бүридэдэг гээшэ. Тиимэhээ зоной хүндэ ... найдабари дээрэ үргэжэ ябаха, хэhэн ажалаа ...р, хёрхо нюдөөр сэгнэхэ, саг сооньзүб шиид... гээшэ колхозой түрүүлэгшын уялгата хэрэг. ...н hайхан шэнжэ шанарые бүридүүлхын түлөө ...шэ мүн лэ нютагуудтахи партийна организаци...эй райкомуудай үдэр бүри анхаралаа хан... асуудал болоно.

...удтэ республикымнай колхозуудта тоосоото ба ...лтын суглаанууд эхилбэ. Тэдэниие hайн бэ... дээдэ хэмжээндэ үнгэргэхэ шухала. Эндэ ажал...эй хүсэ болон нүлөөе шадамараар хэрэглэхэ ...а шанартай. Ёhотой шадамар бэрхэ, холын ха...а бэрхэ хүнүүд колхозуудай түрүүлэгшэнэрээр ...лабтай.

...ГНАЛ

...эрдэмэй ажал ...он жэлэй тур... үрэтэйгөөр ...ь түлөө, ту...haha гүйсэhэн...тэйнь дашарамдуулан, Буряадай хүдөө ажахын институдай философи болон научна коммунизмын кафедрые даагша Анатолий Александрович Паршковые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

ДЕПУТАДУУДТА КАНДИДАДУУДЫЕ БҮРИДХЭЛДЭ АБАЛГА ДҮҮРЭБЭ

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадуудые окружной hунгуулиин комиссинууд бүридхэлдэ абаба.

Омско областиин Марьяновска районой «Заря свободы» колхозой малшадай бригадир **Софья Эмильевна Япс** Таврическа hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидые дэбжүүлhэн Пермиин областиин Свердловско hунгуулиин округой hунгуулиин окружной комиссиин заседани дээрэ «Моторостроитель» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй инженер Социалис Ажалай Герой **Павел Александрович Соловьев** бүридхэлдэ абтаhан байна.

Адуу усхэбэрилгын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай туршалгын заводой хүдэлмэришэн **Нина Васильевна Козина** Рязанска областиин Октябрьска hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаба.

«Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын модошодой бригадир **Владимир Цыденович Санданов** Буряадай АССР-эй Железнодорожно hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаба.

«Дагэлектромаш» гэжэ Махачкалагай заводой хүдэлмэришэн **Гулузар Алимагомедовна Магомедовас** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абахые Дагестанай АССР-эй Ленинскэ hунгуулиин округой hунгуулиин окружной комисси шиидхэнэн байна.

Хойто-Осетиин АССР-эй Моздокско районой «Красная Осетия» колхозой hаалишан **Людмила Петровна Бохова** Моздокско hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаба.

Татарай АССР-эй Мензелинскэ hунгуулиин округhоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Сармановска районой «Хлебороб» колхозой hаалишан **Гульфира Халитовна Нуриахметова** бүридхэлдэ абтаба.

Чечено-Ингушай АССР-эй Шалинска hунгуулиин округой окружной hунгуулиин комисси СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар СССР-эй арадай артист **Махмуд Алисултанович Эсамбаевые** бүридхэлдэ абаба.

Казахай ССР-эй Чимкентскэ hунгуулиин округой окружной hунгуулиин комиссиин заседани дээрэ СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар металлургиин министр **Петр Фатеевич Ломако** бүридхэлдэ абтаба.

Үйлэдбэриин «Грузуголь» нэгэдэлэй Ленинэй нэрэмжэтэ Ткибульска шахтын хүдэлмэришэн **Элдари Леванович Чапидзе** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаба.

Сузакска районой «Тендик» колхозой тракторист **Расул Умурзаковые** СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха гэжэ Киргизэй ССР-эй Сузакска hунгуулиин округой окружной комисси шиидхэбэ.

* * *

Партиин ба арадай эбдэршэгүй нэгэдэлэй оршон байдалда СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абалга үнгэрбэ.

(ТАСС).

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГАНУУД

УЛААН-ҮДЭ

Уржадэр Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой Соёлой ордон соо хүн зон олооро сугларба. Эндэ hунгагшад — Улаан-Үдын Железнодорожно районой ажалшад, промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, элдэб эмхи зургаануудай алба хаагшад сугларжа, Улаан-Үдын городской hунгуулиин 360-дахи округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн локомотив-вагон заhабарилгын заводой дизельнэ цехэй слесарь Юрий Николаевич Родьевтэй ба Железнодорожно hунгуулиин 514-дэхи округhоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэhэн «Улан-Удэтрансстрой» барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын модошо дархашуулай бригадир Владимир Цыденович Сандановтай уулзаба.

Энэ уулзалгые КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Тимашов нээжэ, СССР-эй Верховно Соведтэ hунгалтын — энэ совет демократиин бодото хүгжэлтын ёhотой hайндэрэй урда тээхи оршон байдалда городой ажалша коллективүүдэй эдэбхи үүсхэлэй бадаржа, социалис мүрысөөнэй эршэдэжэ байhан тухай тогтон хөөрөө.

Удаань СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Ю. Н. Родьевой этигэмжэтэ нюур В. И. Подьячев үгэ абаба. Тэрэ Юрий Николаевич Родьевой наhанай намтар, ажалайнь амжалта тухай хөөрөөд, СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат Юрий Николаевич Родьевой түлөө нэгэ hаналтайгаар дуугаа үгэхыень сугларагшадые уряалба.

hүүлээрнь СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат В. Ц. Сандановай этигэмжэтэ нюур Г. В. Ринчинов үгэ абажа, Владимир Цыденович Сандановай үнэн зүрхэнhөө оролдодог хүн байhые онсолон тэмдэглээд, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат Владимир Цыденович Сандановай түлөө дуугаа үгэхыень мүн лэ сугларагшадые уряалба.

Тэдэнэй hүүлээрнь hунгагшадай зүгhөө Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй парткомой секретарь Н. М. Кирдеев, Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой шэрэм шудхалгын цехэй хэбшэн Р. Ц. Цыренжапова, хилээмэнэй заводой 2-дохи цехэй мастер Л. А. Завьялова, Улаан-Үдын уран hайханай зүйлнүүдэй ба дурасхаалта бэлэгүүдые бүтээдэг заводой директор Н. Ж. Шагдуров, локомотив-вагон заhабарилгын заводой дэргэдэхи 2-дохи ГПТУ-гай hурагша А. Алферов гэгшэд үгэ хэлэжэ, hунгалтын урда тээхи ажалай болон политическэ үндэр ехэ эдэбхи үүсхэлэй оршон байдал тухай, эршэтэ социалис мүрысөөгөөр түйлагдаhан амжалтанууд тухай хөөрэбэ. Мүн тэдэнэр өөр өөрынгөө коллективүүдэй нүхэд Юрий Николаевич Родьев, Владимир Цыденович Санданов гэгшэдэй түлөө нэгэн hаналтайгаар дуугаа үгэхөөр бэлэн байhые тэмдэглэжэ, hунгагшадай зүгhөө түрүүшын захилнуудые хэлээ.

Удаань СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй депутадта кандидат Ю. Н. Родьев, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат В. Ц. Санданов гэгшэд үгэ хэлэhэн байна. Тиихэдээ тэдэнэр үндэр ехэ этигэл найдабари үзүүлhэндэнь түрэл коллективүүдтээ, hунгагшадта баяр хүргөөд, hунгагшадайнгаа захил дүүргэжэ, арадай харюусалгатай найдабариие харюулхын түлөө бүхы хүсэл оролдолгоёо гаргахабди гэжэ найдуулаа.

Д. ДАШИЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидат В. Ц. Санданов үгэ хэлэнэ (дээрэнь); доронь— уулзалгын үедэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ГУСИНООЗЕРСК

Гусиноозерскын «Шахтер» гэжэ соёлой байшан соо СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Сэлэнгын hунгуулиин 362-дохи, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй hунгалта үнгэргэхэ Гусиноозёрско hунгуулиин 519-дэхи округуудай ажалшадай түлөөлэгшэд олооро сугларжа, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ А. П. Калашников Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой hаалишан З. Ц. Гылыкова хоёртой уулзаба.

КПСС-эй Гусиноозёрско горкомой секретарь М. Д. Ангархаев суглаае нээхэдээ: «Мүнөө орон доторнай гүрэнэй засагай дээдын зургаанда СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудтай уулзалганууд боложо байна. Эдэ уулзалганууд коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлые, совет социалис демократиин хүгжэлтые эли тодоор гэршэлэн харуулна. Мүнөөдэр эндэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудтай уулзажа, захяанууд болон hанамжануудаа хэлэхэеэ сугларба гээшэбди»,— гэжэ хэлэбэ.

Галуута-Нуурай шахтын директор А. В. Распопин түрүүлэн үгэ абаба.

— СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтын үдэрые угтуулан, шахтернуудай дунда социалис мүрысөөн үдэрhөө үдэртэ улам эршэдэнэ,—гэжэ тэрэ үгэеэ эхилбэ. Гэхэтэй хамта газар доро ажаллагшадай хүдэлмэриие оньhожоруулха, улам хүнгэн болгохо шухала. Ушар тиимэhээ Гусиноозерскын нүүрhэнэй уурхайнуудые техническэ талаарнь хангаха асуудалые шиидхэлгэдэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудай туhалхыень гуйнаб гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Гусиноозерско ГРЭС-эй парткомой секретарь В. С. Яковенко энергетигүүдэй түйлаhан амжалта тухай хөөрэхэ зуураа Гусиноозерскын социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэхэ, барилга үргэдхэхэ шухала гэжэ онсолбо. Автовокзал болон түмэр харгын вокзал бариха хэрэгтэй. Энэ барилгые гүрэнэй засагай дээдын зургаанай депутадуудта кандидадуудта захяа болгожо үгөөд, энэ асуудал шиидхэгдэхэ бээзэ гэжэ найданаб гэбэ.

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Т. В. Нимаева Тохой hууринда соёлой комплекс барюулха захяа депутадуудта кандидадуудта үгэбэ.

Удаань Холбоолжоной нүүрhэнэй уурхайн парткомой секретарь В. П. Батышев, Сельхозтехникын Сэлэнгын нэгэдэлэй токарь В. М. Сапунов болон бусад үгэ хэлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта кандидадууд А. П. Калашников, З. Ц. Гылыкова гэгшэд үгэ хэлэжэ, үндэр этигэл найдабари үзүүлhэнэйнь түлөө hунгагшадта үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэд.

Н. НАМСАРАЕВ.

Хүдөө ажахын шэнжэлэл

ТҮРҮҮ ТЕХНОЛОГИ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХУРЬГАДАЙ АБТАЖА БАЙhАН ТУХАЙ 1984 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 1-нэй МЭДЭЭН

Районууд	Хурьгадай бүхы абтаhаниинь	Гарзалhаниинь (процентээр)	Мүнөө түлжүүлэгдэжэ байhаниинь	Нёдондо энэ үедэ абтаhаниинь
Баргажанай	2035	—	2035	965
Бэшүүрэй	19634	—	19634	19911
Зэдын	1191	—	1191	27
Яруунын	9962	0,1	9951	12233
Загарайн	5160	0,1	5152	4055
Захаамин	795	—	795	1598
Хэжэнгын	14392	0,4	14324	3640
Хурамхаанай	696	—	696	—
Хяагтын	28793	0,5	28637	10743
Мухар-Шэбэрэй	24426	0,2	24368	16309
Ахын	2710	0,1	2707	919
Сэлэнгын	1453	—	1453	2480
Түнхэнэй	4787	—	4787	4345
Улаан-Үдын	10052	0,7	10044	15556
Хориин	12979	—	12973	19253
Республика бүхыдөө	**139059**	**0,2**	**138747**	**112084**

* * *

Мүнөө республикымнай колхоз, совхозуудта хурьга абалга түлэг дунда ябажа байна.

Хүдөө ажахын министерствэдэ февралиин 1-дэ ороhон мэдээнүүдэй ёhоор, бүхыдөө 138747 хурьгад түлжүүлэгдэжэ байна гэхэ гү, али нёдондонойхи энэ үеынхиhөө 26,5 мянган толгойгоор олоор абтаад байна. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэ оробол, хурьгад багаар гарзалаа, эхэ хонидой хурьга хаяха ушарнууд үсөөрөө. Мянга гаран эхир хурьгад абтаа. Энэ жэлдэ республикын ажахынуудта малай тэжээл ехээр бэлдэгдээ. Үта намар боложо, олон хонишодой бригаданууд малаа таргалуулжа, түл абалгын үеые бэлэдхэл hайнтайгаар угтаhан байна.

Республикын хонишод байгша ондо 700 мянган хурьга абажа түлжүүлхэ гэhэн социалис уялга абанхай юм. Харин мүнөө үедэ абтаха хурьгадай табанай нэгэ хубинь лэ түлжүүлэгдэжэ байна ха юм. Тиимэhээ хонишодоймнай урда түл абаха талаар хэгдэхэ ажал үшөөл ехэ. Зарим ажахынуудай малай түл абалгада муугаар бэлдэhэн тухай, хониной отаранууд дээрэ хүндэ хүшэр ушарай тохёолдоходо, сагтань хэмжээнүүдэй абтадаггүй байhан тухай мэдээсэлнүүд газетын редакцида, хүдөө ажахын министерствэдэ ерэнэ. Мухар-Шэбэрэй районой «Забайкалец» совхозой Г. Сороковиковой, Ф. Петровой даадаг отарануудта январиин hүүлээр хурьгад гарзалаа, С. Калашниковай, О. Богомазовай, А. Матчановай отарануудта шанар муутай; гутаhан үбhэ хурьгадта үгтэhэн дээрэhээ, тэдэниинь доторой гэдэhэнэй үбшэндэ дайрагдаа. Ажахын мэргэжэлтэдэй өөрынгөө уялгануудта хайша хэрэгээр хандаhан ушарhаа саг болзортонь үбшэлhэн хурьгадые эмнэхэ талаар хэмжээнүүд абтаагүй. Хэжэнгын, Хяагтын районуудай зарим ажахынуудта хурьгад олоор гарзална. Юундэ иимэ ушар тохёолдоноб гэхэдэ, хурьгадые абаха, түлжүүлхэ технологи хүсэд сахигданагүй, зоотехническэ ба ариг сэбэрые сахиха эрилтэнүүд дүүргэгдэнэгүй бшуу.

Хүдөө ажахын министерствын мал ажалай таhагай мэргэжэлтэд эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын, Хориин районуудай зарим ажахынуудаар ябаа. Улаан-Үдын районой «Дружба», «Маяк» колхозуудта, Калининай нэрэмжэтэ совхоздо мүнөө дээрээ хурьгад гарзагүйгөөр абтагдажа байна. Гэбэшье отара бүхэндэнь миил 2—3 хонишод тоолсгдоно. Ажахын тоосооной гуримые урдаа барьяад, эдэ ажахынуудта хурьгашадhаа арсаhыень hайшаамаар бэшэ. Юундэб гэхэдэ, отара бүхэндэ 4—5 хүн хүдэлбэл, hайн үрэ дүн түйлагдана гэжэ түрүү дүй дүршэл гэршэлнэ ха юм. Мэдээжэ хонишод Д-Н. Б. Сундуев, С. Н. Банаева, В. Д. Базарова гэгшэд нимэл гуримаар хүдэлдэг. Хурьгашан бүхэндэ 80—80 хурьгад лэ даалгагдаха ёhотой гэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ hануулха хэрэгтэй.

Зарим отаранууд дээрэ хурьгадые тон орой 15—20 хоноhон хойнонь эдеэлүүлжэ hургана. Харин хурьгад түрүүшын хоёр hарын туршада шэгнүүрээ сүүдхэдээ 300 грамм хүрэтэр нэмэдэг юм. Энээниие хонишон бүхэн мэдэхэ ёhотой. Тиимэhээ хурьгадай 3—4 хоноод байхадань лэ витаминтай үбhэ, витаминтай ногооной гурил үгэжэ эхилбэл зохид. Нэгэ хэды болоhон хойно хурьгадай рационда холимол тэжээл нэмэгдэхэ зэргэтэй. Энэ үедэ эхэ хонидые hайнаар эдеэлүүлхэ. Рациондонь элдэб зүйлэй тэжээл оруулагдажа, 1,4 — 1,5 тэжээлэй единицэдэ хүргэгдэбэл hайн.

Хурьгадай абтажа байhан дал соо агаарынь сэбэр байха болоно. Калининай нэрэмжэтэ совхозой ахалагша хонишон В. Михалевой отарада далынь аммиак ехэтэй нойтон байгаа. Эндэ хурьгадта нэмэлтэ тэжээл үгтэнэгүй.

Улаан-Үдын районой «Дружба» колхозой отарануудта ябахада, түрэhэн хурьгад, эхэ хонид тэмдэглэгдээгүй байна. Хонид, хурьгадые тэмдэглэхэдээ, гансал «овцевод» гэhэн шэрэ хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Дээрэ дурсагдаhан дутуу дунданууды усадхахын тула ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй, хонишодой, хурьгашадай харюусалгыень дээшэлүүлхэ шухала. Хурьга абалгын хүдэлмэри нарииноар хинан шалгагдажа байха ушартай болоно. Түрүү хонишодой дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө ажахын мэргэжэлтэд ехэ хүдэлмэри ябуулха ёhотой. Энэ талаар Үдын совхоздо яhала юумэн хэгдэдэг. Ахалагша хонишон Г. М. Бимбаевай бригадын ажал хэрэг ёhотойл түрүү дүй дүршэлэй hургуули болонхой. Эндэ хахад hарын туршада 500 гаран хурьган абтаа. Үшөө 300-аад эхэ хонид хурьгалха юм. Зуун хониной бүриhөө 140 хурьга абаха гэhэн социалис уялгаяа тус бригадынхид дүүргэхэ зорилготой. Энэ отарада 25 хоногой туршада түл абажа дүүргэгдэдэг юм.

Бүхы хонишодой бригаданууд нёдондонойхиhоо олон хурьга абаха дүүрэн арга боломжотой. Абтаhан түлые гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гээшэ хонишон бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ

Республикын районуудай дунда түмэр түдэгэ бэлэдхэхэ, тушааха талаар 1983 оной дүрбэдэхи квартал дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ **Хэжэнгын район нэгэдэхи hуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг, 400 түхэригэй шан барюулха гэhэн тогтоол абаба.**

1984 мартын 4 СССР-эй Верховно Совет hунгалта

hунгалтаhаа hунгалта хүрэтэр

ТҮРЭЛ БУРЯАД ОРОНОЙМ ГЭ

Эдэ хуудаhануудта гараhан материалнууд февралиин 16-да республика доторнай үнгэргэгдэхэ нинтэ-полит үдэртэ зорюулагдана. Агитатор, политинформатор, лектор үзэл сурталай хүдэлмэриин бусад эдэбхитэдтэ эдэнине хэрэглэхыень дурадханабди.

СОВЕДҮҮДЭЙ АЖАЛ ЯБУУЛГА

В. САГАНОВ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта хадаа арадай депутадуудан, гүрэнэй бүхы органуудай ажал ябуулгын ёhотойл харалгань болоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй үнгэрhэн үеын дүнгүүдые согсолон, партиин XXVI съездын хараалhан . зорилгонууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байна гэжэ совет хүнүүд ханалгатайгаар тэмдэглэнэ. Манайшье республикын жэшээ энээнине гэршэлнэ.

Буряадай АССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын 1983 оной болон бүхыдөө арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэлтын дүнгүүд хүн зоной hуудал байдалые hайжаруулха гол зорилгые шиидхэхэ талаар шэнэ алхам хэгдээ гэжэ гэршэлнэ. 1981—1983 онуудта республика дотор 1058 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдажа, 20 мянган айл бүлэ гэр байрынгаа эрхэ байдалые hайжаруулаа. Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай hарын дундуур салин хүлhэн гурбан жэл соо 10,4 процентээр дээшэлээ. Медицинскэ, хүүгэдэй эмхи зургаануудай, худалдаа наймаанай болон нинтын эдеэ хоолой, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудай тоо олошороо. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбан жэл соо розничнэ эд бараанай эрьесэ 8 процентээр ургажа, хүн бүхэндэ тоолобол, 1983 ондо 1159 түхэригэй эд бараан худалдагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй үнгэрhэн үедэ хэдэ хэдэн шэнэ промышленна предприятинууд, цехүүд болон участогууд, тэрэ тоодо, мал ажалда болон тэжээл үйлэдбэридэ хэрэглэгдэхэ машина болон онhон түхеэрэлтэнүүдые бүтээн гаргаха томо комплекс ашаглагдаа. Ашаглалгада тушаагдаhан шухала объектнүүдэй тоодо Сэлэнгын шэнэ хүүргэ, 2000 гаран километр утатай электролининүүд, шэнэ түхэлэй аэровокзал, Буряад драмын театрай байшан. БАМ-ай Буряадай участок дээрэ асари ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри дүүргэгдээ. Шэнэ предприятинууд, тэрэ тоодо моторно завод болон хүтэлбэрилгын автомат хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилхэ завод, Гусиноозерско ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээн баригдана. Улаан-Үдэдэ хоёрдохи ТЭЦ-эй барилга эхилээ. Озерно туулга-цинкын болон Забайкалиин апатидай комбинадуудай, Түгнын нүүрhэнэй уурхайн барилга дээрэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри дэлгэрэнхэй.

Республикын экономико болон соёлые хүгжөөлгэдэ, арадай hуудал байдалые hайжаруулгада нютагай Соведүүдэй, олон мянган депутадуудай дүүргэдэг үүргэнь ехэ юм.

Соведүүдэй hунгалта бүхэнэй урда тээ hунгагшад өөhэдынгөө депутадуудта захилнуудые үгэдэг гээшэ. Эдэ захилнууд удаадахи hунгалта хүрэтэр депутадуудай дүүргэхэ гол хүдэлмэринь болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй урдахи hунгалтын урда тээ манай республикын hунгагшад кандидадуудтаа хэдэн захилнуудые үгэhэн байна. Тэдээн сооhоо эгээл шухала болон дүүргэгдэжэ боломоор гэжэ тоологдоhон 86-ниинь бэелүүлэгдэхэ гэжэ хараалагдаа hэн. Юрэнхыдөө, засагай дээдын зургаанда эльгээгдэhэн арадай hунгамалнууд республикын хүн зоной эрилтэнүүдые дүүргэхэ талаар нилээд юумэ хэhэн байна. Жэшээнь, депутат В. Я. Корытовай оролдолгоор Улаан-Үдын Железнодорожно районой ажалшад 15 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра абаhан байна. 280 hууритан хүүгэдэй саад, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдтэ 222 хүнэй байха хамтын байра ашаглагдаа. Энэл предприятида профилакториин барилга дүүргэгдэжэ байнхай.

Зэдын районой Дэрэстэй hууринай соёлой байшангай барилгые дүүргэхын, Ахын районой заhабарилга-барилгын участогай материально-техническэ баазые бэхижүүлхын, Захааминай районой Харацайн совхоздо малшадай буусануудые электрижүүлхын тула депутат Т. И. Галданова ехэ оролдолго гаргаа.

Гэхэ зуура зарим захилнууд дүүргэгдэнгүй үлэшоо. Ушарынь гэхэдэ, барилгын эмхинүүдэй арга боломжогүйhөө, захиргаанай болон нинтын байшангуудай барилгада hомололгонуудые багаар үгэдэг дээрэhээ эдэ бүгэдэ ушараа ха юм. Гэхэ зуура арадай ажабайдалые hайжаруулгада шэглүүлэгдэhэн hунгагшадай захилнууд хуулита хүсэтэй юм гэжэ зарим хүтэлбэрилэгшэд мартажархидаг. Жэшээнь, хэдэн жэлэй туршада Октябрьска райондо Пионернүүдэй байшангай барилгые үргэлжэлүүлхэ асуудал шиидхэгдэнэгүй. Тиихэдэнь Главбурятстройн хүтэлбэрилэгшэд барилгашадай кадрнуудай дуталдадаг ушарые урдаа барина хай. Зүгөөр бүри гүнзэгыгөөр ухаашалай харабал, эдэ бүгэдэ барилгашадайшье, Октябрьска райсоведэй гүйсэдкомой, тэрэнэй депутадуудай заншалта болоhон хүдэлмэриhөө эхитэй бшуу. Энэ хэлээшэмнай Кабанскын районой Выдрино поселогой соёлой байшангай барилгада мүн лэ хабаатай.

Мүнөө үедэ республикын экономическа болон социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэхэ талаар арадай депутадуудай Соведүүдтэ шухала үүргэ даалгагданхай юм. КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд «Ажахын байгуулалтада арадай депутадуудай Соведүүдэй үүргые саашадань дээшэлүүлхэ тухай» партиин, гүрэнэй тогтоол нютагай Соведүүдэй, тэрэнэй гүйсэдхэхы органуудай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ талаар зохид эрхэ байдал болон горитой арга боломжонуудые олгоhон байна.

Кабанскын, Хойто-Байгалай, Бэшүүрэй, Загарайн болон бусад хэдэн районуудай Соведүүд, шэнэ эрилтэнүүдые хараада абан, хото хүдөөгэй экономико болон соёлые комплексноор хүгжөөхэ гэжэ оролдоно. Гэхэ зуура арадай депутадуудай олохон Соведүүдтэ хүгжэлтын асуудалнуудые комплексноор шиидхөхэ гурим хуулита болоодүй байhаар.

Республикын арадай ажахын бүхы hалбаринуудта эрдэм, техникын хүгжэлтые хурдадхаhанай, үйлэдбэриин ашаг үрэ болон хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлhэнэй, ажахые эрхилэлгын онол аргануудые нарижуулhанай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ажалша коллективүүдтэ hайжаруулhанай, гурим журамые шангадхаhанай үндэhөөр ажалай бүтээсые түсэбhөө гадуур 1 процентээр дээшэлүүлжэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хараалагдаhанhаа үшөө хахад процентээр хямдаруулха ябадалые түйлаха хэрэгтэй. Эдэ эрилтэнүүдые хараада абан, түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ Буряадай АССР-эй ажалшадай социалис уялганууд баталагдаа.

Энээнhээ уламжалан, республикын министерство болон албан зургаанууд, городской, районно, поселково, хүдөөгэй Соведүүд, хүн зоной ажалай, ажаhуудалай эрхэ байдалые саашадань hайжаруулгада, арадай хэрэглэлэй эд бараануудые үйлэдбэрилгэдэ онсо анхаралаа хандуулан, хүдэлмэриингөө түсэбые тодорхойлхо зэргэтэй. Энээнhээ имагтал арадай hуудал байдал бэшэ, харин ажалай кадрнуудые зүбөөр хэрэглэлгэ, тэдэнине тогтоон hууринжуулга, мүн эндэhээ үйлэдбэриин хүгжэлтэ, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлгэ дулдыдаха болоно.

1984 он болбол Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ, агропромышленна комплексые хүтэлбэрилгэдэ Соведүүдэй үүргые дээшэлүүлгын жэл болохо ёhотой. Хүдөө ажахын ажалшадай хүдэлмэриин программа мүн лэ республикын экономическа, социальна хүгжэлтын 1984 оной түсэб болон социалис уялганууд соо тодорхойлогдоо. Нёдондонойнгоо зарим тэды hайн үрэ дүнгүүдые дабтаха бэшэ, харин холо үлүүлхэ хэрэгтэй. Районно болон сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомууд, РАПО-гой соведүүд газар элдүүрилгын нютагай гурим нэвтэрүүлгые болон hайжаруулгые шанга хиналта дороо абаха уялгатай.

Мал ажалда hуларшагүй анхарал хэрэгтэй. Хүдөө ажахын үйлэдбэрине тусхай шэглэлтэй болгожо, томодхохо, ажахынуудые хоорондонь хамжааха, эрдэм болон түрүү дүй дуршалэй, технологиин, ажалые эмхидхэлгын түйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри эндэ үргэлжэлүүлэгдэхэ. Гол шухаланьгэхэдэ, малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, бүхы тэжээлые зүбөөр хэрэглэхэ, малай, илангаяа залуу түлэй, тоое үсхэбэрилхэ болон бүрин бүтэнөөр харууhалха, малшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гээшэ үдэр бүри эрхилжэ байха хүдэлмэри болоно ха юм.

Оронойзасагай дээдын зургаанай hунгалтада бэлэдхэл манай республикын ажалшадай политическэ эдэбхи үүсхэлые бадарааhан, hунгалтые шэнэ түйлалтануудаар угтаха эрмэлзэл түрүүлhэн байна. Арадай депутадуудай Соведүүдэй зорилгонь гэбэл, республикын партийна органуудай хүтэлбэри доро энэ эдэбхи үүсхэлыень, ажалайнь абьяасые түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэб болон социалис уялгануудые дүүргэлгэдэ шэглүүлхэ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕТ ТАБАН ЖЭЛ СОО

Гүрэнэй засагай дээдын зургаан болохо СССР-эй Верховно Соведэй hунгалта байгша оной мартын 4-дэ болохоёо байна. Тэрээндэ бэлэдхэл КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй юhэдэхи сессиин шиидхэбэринүүдэй гүнзэгы нүлөөн доро дэлгэрэнхэй.

КПСС-эй XXVI съездын тэмдэглэhэнэй ёhоор, засагай дээдын зургаанай мүнөөнэй бүридэлые hунгаhанhаа хойшо (1979 оной мартын 4) үнгэрhэн үе соо гүрэнэй, ажахын болон социально-соёлой байгуулалтада арадай депутадуудай Соведүүдэй дүүргэдэг үүргэ улам дээшэлээ. СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Совет арбан нэгэдэхи табан жэлэй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбүүдые, мүн жэлэй түсэбүүдые, СССР-эй Гүрэнэй бюджедые хаража, баталжа, СССР-эй правительствын тоосоонуудые шагнажа байгаа. Верховно Совет, палатануудай саг үргэлжын комиссинууд арадай ажахын хэдэн шухала асуудалнуудые, тэрэ тоодо, гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлгын, хүдөө ажахын үйлэдбэриин дуршэл шадабаритай кадрнуудые бэлдэхэ болон хүдөөдэ тэдэниие hууринжуулан тогтоохо талаар гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудые, үйлэдбэридэ эрдэм, техникын түйлалтануудые нэбтэрүүлгын талаар даабаринуудые дүүргэлтын, мүн бусад асуудалнуудые хаража үзөө.

Совет хүнүүдэй ажабайдалай хэмжээе дээшэлүүлгын, ажалай, ажаhуудалай, амаралтын, медицинскэ хангалгын эрхэ байдалые hайжаруулгын асуудалнууд СССР-эй Верховно Соведэй гол анхаралда байдаг. Экономикые эршэтэйгээр хүгжөөhэнэй үндэhөөр партиин социальна программа шууд сэхээр бэелүүлэгдэжэ байнхай. Ажалшадай материальна болон оюун бодолой эрилтэнүүд улам дүүрэнээр хангагдана, ажабайдалай социалис ёhо заншал нарижан hайжарна. Бүхы наци болон арад яhатадай хани харилсаанай, интернационализмын мэдэрэлые, Эхэ орондоо дурлалые, бусад оронуудай ажалшадтай hаналаа нэгэдэлые хүмүүжүүлхэ асуудалда СССР-эй Верховно Совет горитой анхарал хандуулаа. СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Литвагай ССР-эй болон Таджигай ССР-эй арадай депутадуудай ябуулжа байhан бэлэдхэлэй хүдэлмэри тухай, мүн СССР-эй арадуудай хани барисаае саашадань хүгжөөлгын, ажалшадай интернациональна хүмүүжүүлгын талаар арадай депутадуудай зорилгонууд тухай асуудалнуудые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум зорюута хаража үзэhэн байна. Олониитын нүлөө үзүүлгын онол арганууд сооhоо общественн политическэ байгуулалтада хуули гаргаха ябадал онсо hуури эзэлдэг гээшэ. «1978—1982 онуудай хугасаада ССР Союзай хуулинуудые СССР-эй Конституцитай зохилдуулха хүдэлмэриие эмхидхэлгын түсэб» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1977 оной декабриин 12-ой тогтоолоор баталагдаа hэн. Хуули гаргаха шэнэ актнуудые бэлдэхэ болон хүсэндөө байhан хуули гуримда хубилалта, нэмэлтэнүүдые оруулха талаар түсэб дотор хараалагдаhан даабаринууд гол түлэб бэелүүлэгдээ. Хуули гаргаха шэнэ 20 акт абтаа. Хүсэндөө байhан, хуули гаргаха 30 гаран акт СССР-эй Конституцитай зохилдуулагдаа. СССР-эй хуулинуудай согсолбори толилогдожо байнхай.

Хуули гаргаха ябадал СССР-тэ совет арадай бодото хүсэл hаналые хуулиин хүсэтэй болгоно ха юм.

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Совет КПСС-эй XXVI съезд дээрэ тодорхойлогдоhон 80-яад онуудай Эб найрамдалта программые бэелүүлгэдэ ажал ябуулгаа шэглүүлэн, гадаадын политикын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулаа юм.

Табадахи сесси дээрэ баталагдаhан Дэлхэйн парламентнуудта болон арадуудта СССР-эй Верховно Соведэй Хандалга соо, мүн СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй хамтын баярай суглаан дээрэ баталагдаhан Дэлхэйн парламентнуудта, правительствануудта, политическэ партинуудта болон арадуудта хандаhан Хандалга соо парти, гүрэмнай эб найрамдалhаа, арадуудай хани барисаанhаа үнэтэй юумэн манда үгы гэжэ үшөө дахин тодо хурсаар гэршэлбэ.

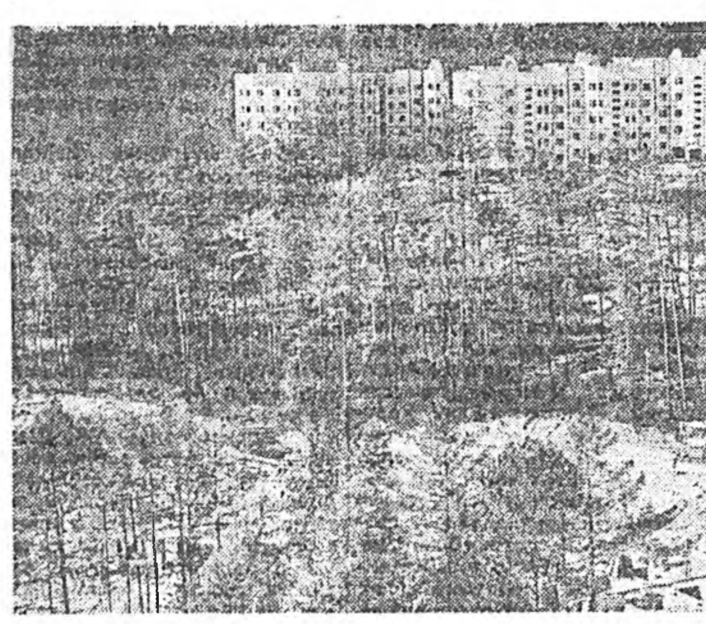
«Советскэ Союзай уласхоорондын байдал ба гадаадын политика тухай» СССР-эй Верховно Соведэй наймадахи сессиин тогтоол соо буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгые хороохо, дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдалые сахиха талаар СССР-эй бүтэмжэтэй шэнэ дурадхалнууд дэбжүүлэгдээ.

1983 оной декабрь hарада үнгэрhэн юhэдэхи сесси дээрэ абтаhан «Совет гүрэнэй уласхоорондын байдал ба гадаадын политика тухай» тогтоол соогоо мүнөө үеын уласхоорондын байдалай шахардуу шанга болоhоной шалтагаануудые гүнзэгыгөөр, али бүхы талаарнь сэгнэhэн, эб найрамдал сахин бэхижүүлхэ зорилготой Советскэ Союзай хэлбэришэгүй шугамые гэршэлhэн. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой 1983 оной сентябриин 28-най, ноябриин 24-нэй Мэдүүлгэнүүдые бүримүhэн дэмжэхэ гэжэ СССР-эй Верховно Совет шиидхээ.

Тобшохоноор хөөрэбэл, СССР-эй Верховно Соведэй саг үргэлжэ шиидхэжэ байhан хэрэгүүд нимэл даа. Зүгөөр энээн дээрэhээшье СССР-эй гүрэнэй засагай дээдын зургаанай ажал ябуулга тухай буржуазна номнолшодой баталалгануудай худал хуурмаг байhаниие ойлгожо абамаар.

> Гүрэнэй засагай дээдын зургаанай урдахи hунгалтаhаа хойшо табан жэл үнгэрөө. Энэ үемнай КПСС-эй XXVI съездын найруулан табиhан ехэшье, орёошье зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар үсэд нэтэрүү ажалай, зохёохы ёhоной бэдэрэлгын, эрид шанга хүсэл оролдолгын үе болоо.
>
> (КПСС-эй ЦК-гай ХАНДАЛГАhАА).

БАМ-ай АЛХАМУУД

1974 он. Февралиин 4. Тоннельнэ 14-дэхи отрядай коллектив эмхидхэжэ, Буряадай участок эльгээхэ гэhэн захиралта СССР-эй Транспортна барилгын министерство гаргаба. Буряадай участок дээрэ түмэр замай 526 километр харгы, 30 километр утатай 6 тоннель, 30 станци барихаар хараалагдаба.

Майн 26. Улаан-Үдын аэропортдо БАМ-ай барилгашадай түрүүшын отряд буужа, баярай митинг үнгэргэбэ. Владимир Зубковой бригада БАМ-ай барилгада зорижо гараба.

Июлиин 26. Тоннельнэ 11-дэхи отрядай түрүүшын хүдэлмэришэд Байгалай Хойто эрьедэ Курлын хушуунда буужа, Северобайкальск хотын hуури табиба.

1975 он. Февралиин 4. Транспортна барилгашадай түрүүшын отряд эвенкнүүдэй hуудаг Уоян нютагта бууба.

Декабриин 27. Буряадай участогай барилгашадай тоо 4000 хүрэбэ.

1976 он. Февралиин 23. Байгалай хадануудай сэхэ дээрэhээ 380 метр нүхэ малтаха хүдэлмэри эхилээ.

1977 он. Мартын 17. В. Р. Толстоуховай бригадын коллектив Байгалай тоннелиин барилга эхилбэ.

1978 он. Февралиин 18. Никита Адактуевай бригадын гэшүүд БАМ-ай 404-дэхи километртэ Кичерэ поселогой hуури табиба.

Октябриин 29. Ашаанай түрүүшын поезд Байгалай хадануудые дабажа, Буряадай участок хүрэжэ ерэбэ.

1979 он. Февралиин 1. Буряадай участок дээрэ түмэр замай рельс табиха хүдэлмэриие А. Бондариин бригада эхилбэ.

Октябриин 29. Ашаанай түрүүшын поезд Северобайкальск хото хүрэжэ ерэбэ.

1980 он. Августын 11. «Комсомолец Бурятии» гэжэ отряд холын Таксимо нютагта буужа, шэнэ поселогой барилга эхилбэ.

1981 он. Январиин 16. ВЛКСМ-эй XVIII съездын нэрэмжэтэ отрядай командир В. Аксенов КПСС-эй XXVI съездын делегадаар hунгагдаба.

1982 он. Сентябриин 8. Тоннельнэ 12-дохи отрядай коллектив 2 километр утатай Кодарай тоннель барижа эхилбэ.

1983 он. Мартын 15. Ашаанай поезд Хойто-Муяын хадануудые дабажа, Окусикан станци хүрэжэ ерэбэ.

1984 он. Энэ жэлдэ Буряадай участогай барилгашад Куанда голой эрьедэ Шэтын участогай барилгашадтай нэгэдэжэ, Лена мүрэнэй эрьеhээ Амар хүрэтэр ашаанай поездые ноябриин 7 болотор ябуулха гол шухала зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Северобайкальск хотын шэнэ кварталнууд.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Буряадай АССР-эй индустриальна шэнжэ шарай 1979 оной hунгалтаhаа хойшо нилээд ехээр хубилаа.

1983 ондо республикын промышленностиин бүхы товарна продукциин хэмжээн 1979 онойхитой жэшээлхэдэ 11,5 процентээр дээшэлээ. Техническэ дэбжэлтэ бэелүүлдэг hалбаринууд эдэ жэлнүүдтэ уридшалhан ябасаар хүгжөө. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилгын хэмжээн 24 процент, машина бүтээлгын болон түмэр болбосоруулгын 17 процент, түлишын — 14 процент, барилгын-материалнуудай промышленностиин — 33 процент, ой модо болбосоруулгын болон целлюлозно-саарhанай промышленностиин — 15 процентээр дээшэлээ.

Энэ хугасаа соо ажалай бүтээсэ 6,3 процентээр дээшэлээ. 1983 ондо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар промышленна продукциин ургалтын 88 процент абтаа. Галуута-Нуурай шахта, Зэдын комбинат, «Электромашина», «Теплоприбор», хүүргэнүүдэй тэмэр хэрэгсэлнүүдэй заводууд, «Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Бурмясопром» нэгэдэлнүүд, hүнэй промышленность, шэлэй завод, Нютагай промышленностиин министерство, бүхыдөө, бусад олон предприятинууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлhэнэй ашаар промышленна продукциин бүхы ургалта абаа.

Республикын промышленностьда 1983 ондо, 1982 онойхитой сэсуулхада, 3848 тонно хара түмэр, 15830 кубометр модон арьбалагдаба. 1980 онойхитой жэшээлхэдэ, 64,1 мянган тонно условно түлишэ, 227,9 мянган г/калори дулаан, 25,5 миллионhоо ехэ киловатт-час электрын элшэ хүсэн алмагдаа.

Ажахые нарижуулан hайжаруулха, гүрэнэй, ажалай болон түсэбэй журам шангадхаха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ.

Эрдэм болон техникын түйлалтануудые үйлэдбэрилгэдэ нэбтэрүүлгэ үргэлжэлнэ. 1979—1983 онуудта республикын промышленна предприятинуудта 900 шахуу түрүү технологическа онол арганууд нэбтэрүүлэгдээ, 115 шэнэ комплексно-онhожоруулагдамал болон полуавтомат лининүүд нэбтэрүүлэгдэжэ, 1100 шахуу шэнэ янзын промышленна продукци үйлэдбэрилэгдэдэг болоо.

1983 ондо продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулhанай ашаар 10 гаран миллион түхэриг алмагдаhан юм.

Үйлэдбэриин технико-экономическа дүнгүүд болон продукциин шанар hайжаруулагдаа. 1983 ондо 182 зүйл шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдаhан байна.

Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын хэмжээн 1979 онойхиhоо 34 процентээр дээшэлжэ, 1983 ондо 57,9 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдэбэ.

Тиихэтэй хамта, республикымнай промышленностьда хүсэд шиидхэгдээгүй шухала асуудалнууд бии

А. ВИШНЯКОВА,
Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин начальнигай орлогшо.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Үнгэрhэн hунгалтаhаа хойшо республикын капитальна барилга саашадаа хүгжэhэн байна. Энэ хугасаа соо капитальна барилгын hомололго 12 процент, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн 14 процент дээшэлhэн байна.

Республикымнай барилгада промышленна предприятинуудые hэльбэн шэнэлхэ ба үргэдхэхэ хүдэлмэри ехэ hуури эзэлhэн байна. «Бурятфермммаш» нэгэдэлэй, Сэлэнгын ЦКК-гай, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, асбоцементнэ заводой шэнэ хүсэнүүд ашаглалгада оруулагдаа. Улаан-Үдын гадар трикотажай фабрика продукци үгэжэ эхилбэ.

Республикын түлишын-элшэ хүсэнэй комплексой объектнүүдэй барилга үргэлжэлhэн байна. Гусиноозерско ГРЭС-эй гурбан энергоблок ашаглагдаа. Энэ станциин хоёрдохи ээлжээнэй барилга эхилбэ, мүн Улаан-Үдын 2-дохи ТЭЦ-эй, Түгнын шулуун нүүрhэнэй уурхайн барилга хэгдэнэ. Хүдөө ажахыда 57,9 мянган эбэртэ бодо малай, 236,2 мянган хонинной, 22,5 мянган гахайн, 313 мянган шубуунай байранууд баригдаhан байна. Илангаяа Сотниковой шубуунай фабрика дээрэ ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Шулуута hууринда сүүдхэдэ 400 тонно холимол тэжээл гаргадаг шэнэ завод баригдаба.

Түмэр харгын Улаан-Үдын отделениие үндэhөөрнь hэльбэн шэнэлэлгын ехэ хүдэлмэри дүүргэгдээ. Улаан-Үдын аэропортын ниидэлгын ба буулгын зурыудые hайжаруулhанай ашаар, Буряадаймнай нииислэлдэ «ТУ-154» түхэлэй звиалайнернууд буудаг болобо.

Гэр байрын барилга, соёлой-ажаhуудалай барилгануудта саг үргэлжын анхарал хандуулагдажа байгаа. Үнгэрhэн хугасаа соо 1640 мянган дүрбэлжэн метр байра, 7830 hууритай hургуулида ододүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, 16100 hурагшадай hураха hургуулинууд ашаглалгада үгтэбэ. Болбосон түхэлтэй байрануудые барилгын шанар hайжараа. hүүлэй үедэ 114-дэхи ба 135-дахи сериин гэрнүүд олоор баригдана.

Барилгашадай урда табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ үргэн дэлисэтэй социалис мүрысөөн ехэ нүлөө үзүүлнэ. «Главбурятстройн» барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлениин суута бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Любовь Николаевна Кузнецова, 8-дахи СМУ-гай бригадир, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Александр Егорович Воронин, 834-дэхи СМП-гэй комплексно бригадын бригадир, КПСС-эй обкомой бюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Владимир Цыденович Санданов болон бусад олон барилгашад социалис мүрысөөндэ түрүү зэргэдэ ябана.

Н. ЖИТИХИН.

…ЭЛДЭР ДАБШАСАНЬ УРМАТАЙ

НИИСЛЭЛ ХОТОМНАЙ ҺАЛБАРНА

хахад процентээр һэмжээ хамдаруулхадаа, бүтээһэн юумэнэйнгээ шанарые улам һайжаруулха тухай социалис мурысөөной үүсхэлшэд болобо. Энэ үүсхэлынь город бусад предприятинууд дэмжэн дэлгэрүүлжэ абаһан.

1979 онһоо 1983 он болотор манай Улаан-Үдэ хотын экономическа ба научно-техническэ арга шадалынь хүгжэбэ, мүн хүн зонойнь һуудал байдал, соёлой хэмжээн дээшэлээ байна.

Городой ажахые хүгжөөлгэдэ 360 миллион түхэриг һомологдоһон юм. Промышленнэ үйлэдбэриин хэмжээн 13 процентээр ехэ болоо. Түсэбһөө гадуур 47,6 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэгдээ. Тингэжэ жэл соо 1 миллиард 220 миллион түхэригтэ хүрэһэн байна.

Мүн лэ үнгэрһэн дүрбэн жэл соо гол продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлээ.

«Бурятферммаш» нэгэдэл ИРТ-165 түхэлэй тэжээл бэлдэхэ машинануудые гаргадаг болонхой. Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээлгэ саг үргэлжэ ехэ болоно, тэрэнэй сэхэнхэнь Байгал-Амарай түмэр харгын барилгада эльгээгдээ.

СССР-эй Верховно Соведэй һүүлшын һунгалтаһаа хойшо 70 миллион дүрбэлжэн метр сонхын шэл гаргагдаһан, ГТС-эй абонентнүүдэй тоо олошорһон байна.

Манай хотодо барилга үргэнөөр дэлгэрэнхэй, барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн 5 жэл соо 40-һөө 50 миллион түхэриг хүрэтэр ургаа. Өөрынгөө һалбарин соо эгээн ехэ предприяти болохо трикотаж гадар хубсаһанай фабрика, нэгэ халаан соо 100 тонно һү буйлуулдаг городой һүнэй завод, самолёдуудай буудал ехэ зуруу, агровокзалай шэнэ байшан, тамаралгын бассейн, Буряадай драмын театрай ордон гэхэ мэтын олон томо баригданууд бүтээгдэ. Хүн зоной гэр байра олоор баригдана, жэшээнь табан жэл соо 600 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр тушаагдаһан.

Зоной элүүрые хамгаалга саг үргэлжэ һайжарна, эмнэлгын газарнууд, больницанууд олошорно. 1100 врачнууд, 3300 тусхай дунда һургуулиин эмнэлгэшэд ажаллана.

Арадай гэгээрэл, соёл, физкультура ба спорт һайн хүгжэлтэ абаа. Һурагшадай һууринууд олошороо, шэнэ һургуулинууд, спортивна комплекснууд баригдаа.

Ажалшадай коллективүүд болон Соведүүдэй хоорондохи харилсаан улам бэхижэжэ, депутадуудай, мүн саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай бүлэгүүдэй болон юрэнхыдөө бүхы Соведүүдэй үүргые улам үргэдхэбэ.

Хотын Соведүүдтэ депутадаар 1072 хүн һунгагдан, тэдэнэй тоодо 497 коммунистнар юм. Депутадуудай зэргэ хахадынь эхэнэрнүүд, 33,5 процентнь гуша хүрөөдүй залуу үетэн болоно.

Һүүлэй гурбан жэл соо депутадуудай саг үргэлжын комиссинууд 350 шухала асуудалнуудые хаража үзэжэ, хотынгоо ажабайдалда бүхы талаһаань анхаралаа хандуулаа бшуу.

Городской Соведэй сессинүүд дээрэ гэр байрын, ажаһуудалай, социально-соёлой объектнүүдэй барилгын, хотые болбосон түхэлтэй болгохо асуудалнуудые хаража үзэһэн, саашадань түрэл ниислэлэйнгээ хүгжэн һалбарха тухай түсэбүүдые табиһан байна.

С. ТИМИН,
Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

М. В. МОХОСОЕВ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ, СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин Буряадай филиалай президиумэй түрүүлэгшэ, СССР-эй АН-ай член-корреспондент:

КПСС-эй XXVI съезд, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүд болон СССР-эй Верховно Соведэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй АН-ай Президиумэй шиидхэбэринүүд оронойнгоо эрдэмэй бүхы эмхи зургаануудые эрдэм-техникын дэбжэлтые үндэһөөрнь һайжаруулха, эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэриин дүн болон шанар дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна. Тиихэдэ эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдые арадай ажахыда нэбтэрүүлтые түргэдхэхэ шухала.

Энэ талаар һүүлэй үедэ республика доторнай ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Эдэ жэлнүүдтэ СССР-эй АН-ай Сибириин отделениин Буряадай филиалай Биологиин институт, ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Буряадай Хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институт болон хэдэн шэнэ лабораторинууд байгуулагдаа. Мүнөө үедэ филиал, һалбарин институдууд болон бэшэ дээдэ һургуулинуудта бүхыдөө эрдэмэй 57 доктор, эрдэмэй 877 кандидат ажаллана. Тэдэнэр хими, геологи, экономико, физикэ, биологи болон ниитын эрдэмэй талаар ехэ шэнжэлгын хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Мүн медицинэ болон математикаар баһал шэнжэлгэ хэгдэнэ. Һүүлэй үедэ арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ, тэрэнэй аша үрэ дээшэлүүлхэ талаар манай эрдэмтэд ехэ хүдэлмэри дүүргэдэг болонхон. Илангаяа шэнэ техникэ, технологи байгуулха, хүгжэлтэ түгэс социализмын дүй дүршэл шэнжэлхэ, республикын социально-экономическэ хүгжэлтые уридшалан хараалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада манай филиалда эрдэм-шэнжэлгын һайн үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Жэшээлхэдэ, ухаалан зохёолгын 36 авторска үнэмшэлгэ үгтэжэ, тэдэнэй диилэнхи олонинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тиихэдэ түбэй болон Сибириин хэблэлдэ 126 монографи болон суглуулбаринууд хэблэгдэһэн байха юм. Тэрэшэлэн филиалай эрдэмтэдэй үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн ухаалан зохёолго 9,4 миллион түхэригэй ашаг үрэ үгэһэн байна. Мүн эрдэмтэдэй зарим хүдэлмэри оронойбусад министерство болон эмхинүүд зууршалагдажа, тэдэнине хэрэглэһэнэй ашаар, һаяын үедэ 2,5 миллион ашаг үрэ олдохо байха юм. Тиихэдэ олон эрдэмтэдэймнай хүдэлмэри хилын саана — хари гүрэнүүдтэшье хэблэгдэһэн байха. Республикымнай саашадаа һалбаран хүгжэхэ хэрэгтэ эрдэмэй дэбжэлтэ тон хэрэгтэй, шухала нүхэсэл болохо байна.

С. Ж. ЖАМСУЕВ, Хориин районой Анаагай совхозой директор:

— Манай совхоз мал ажалай шэглэлтэй юм. Гол һалбаримнай — нарин нооһотой хонидые үсхэбэрилгэ, мүн эбэртэ бодо малаа мяха, һү абаха зорилготойгоор үсхэбэрилнэбди.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар коллективнай зарим тэды амжалтануудые туйлаа. Түб буусамнай, отделенинүүдэй һууринууд болбосон түхэлтэй боложо, малшад, таряашадаймнай ажалай эрхэ байдал һайжарна. 1980 онһоо совхознай ажахын, мүн соёлой, гэр байрын барилга үргэнөөр хэжэ эхилэнхэй. 1980 онһоо 1984 он болотор хониной 9 хото, 520 тугал харууһалха байра, 50 трактор табиха машинна талмай, үрэһэ сэбэрлэлгын пункт, 2210 гектар газарые харууһалхаар культуртехническэ түхеэрэлгэнүүд, малшад, механизаторнуудай байха 9 гэр, түхэрээн суудхэдэ хүдэлдэг сад-ясли баригдажа, ашаглагдаа.

Һунгалтануудай хоорондохи үе соо мал ажалнай хүгжөө. 1980 ондо 7436 центнер һүн үйлэдбэрилэгдөө һаа, 1983 ондо 9288 центнер болоо. Гүрэндэ һү худалдалга энэл хугасаада 6663 центнерһээ 8139 центнертэ хүроо. Хэрбээ 1980 ондо зачетно шэгнүүрээр 758 центнер нооһон тушаагдаа һаа, нёдондо — 889 центнер тушаагдаба. Дүрбэн жэлэй саана орооһото ургамалнуудай гектар бүхэн дунда зэргээр 5,3 центнер ургасатай байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ 11,3 центнер орооһон абтажа, бүхыдөө 40670 центнер суглуулагдаа.

Элшэ хүсөөр зэбсэгжэлгэ һайжарна, шэнэ машина, оньһон түхеэрэлгэнүүд нэмэжэ ерэнэ. Совхозой һалбаринуудые эрхилэлгэ хубилжа байнхай. Нёдондо хамтын подрядай гурим тарян ажалай гурбан бригадада, үбһэ хуряалгын долоон звенодо, тэжээл бэлэдхэлгын тусхай нэгэ бригадада нэбтэрүүлэгдээ.

Түрүү энэ гуримые хэрэглэһэнэй үндэһөөр таригдадаг ургамалнуудай ургасын хэмжээн дээшэлжэ, шанарынь һайжараа. Бүхы совхоз дотор гектарай нормативна 7,5, түсэбтэ — 9,8 центнерэй орондо орооһото ургамалнуудай 11,8 центнер абтаа. Түсэбөө дүүргэжэ, нормативна хэмжээе үлүүлһэнэй түлөө тарян ажалай хүдэлмэришэд 25557 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ болон шангуудые ебаа. 16094 центнер орооһо хуряаһан Д. Д. Цыбиковэй бригада эсэсэй дүнгөөр 11185 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ болон шангуудта хүртэбэ.

Луговодуудай дунда Д. Ц. Дондоков түрүүтэй коллектив эрхим дүнгөөрөө шалгараа.

1984 оной январьһаа һү һаалиин хоёр фермэ хамтын подрядта орожо, ашаг шэмээ нэмээһэнэй зэргээр түлөөһэ болон шангуудые абадаг болонхой. Автопаркда энэ гуримые нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлмэри мүнөө ябуулагдана.

…УНИСТНУУД БОЛОН ПАРТИЙНАБЭШЭ ХҮ-
…НЭГЭДЭЛЭЙ КАНДИДАДУУДАЙ ТҮЛӨӨ ДУУ-
…ЭДӨӨ, СОВЕТ ХҮНҮҮД АЖАЛШАН БҮХЭНЭЙ,
БҮХЭНЭЙ ҺУУДАЛ БАЙДАЛАИ ХЭМЖЭЭЕ
…ЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ ДУУГАА ҮГЭХЭ БАЙ-

(КПСС-эй ЦК-гай Хандалгаһаа).

ТАЙГЫН ТОСХОНОЙ ШЭНЭ ШАРАЙ

Мүнөө Уоян поселогойхид хэдэн жэлэй урда тээ эндэ оройдоол нэгэ хэдыхэн үмхирһэн гэрнүүдэй байдагые һанана. Энэ тосхоноймнай нютаг зониинь хойто зүгэй бага яһатанай нэгэн болохо эвенкнүүд болоно бшуу.

Мүнөө энэ поселогые танихын аргагүй ондоо болонхой. Илангаяа һүүлэй табан жэлдэ һайн хубилалтанууд болоо гээшэ. Юуб гэхэдэ энээгүүр Байгал-Амарай түмэр харгы гараа бшуу. Энээнһээ уламжалан «Уоянский» гэжэ томо госпромхоз байгуулагдажа, нютагай зоной урданайнь ажалые шэнэ үеынхеэр эмхидхээ бшуу. Бухыдөө ажахын болон хүн зонойнь бодото байдал улам һайжараа. Госпромхоз жэлһээ жэлдэ баяжана, тиимэһээ социально асуудалнууд жэшээгүй түргэнөөр шиидхэгдэдэг болоо бшуу.

Манай гүйсэдком «Болбосон түхэлтэй бууса» гэһэн нэрэ зэргын түлөө социалис мүрысөө эмхидхээ һэн. Мүнөө энэ нэрэ зэргэ арбан нэгэн буусада олгогдонхой. Мүн манай тосхоноорхид жэл бүри мянга гаран жэмэстэ һөөгүүдые һуулгана, теплицэнүүдтэмнай овощ ургуулагдана, мүн сэсэгүүдые таридагбди.

Манай тосхондо агнууриин управлениин мүнгөөр наймаан жэлэй шэнэ һургуули баригдажа, үхибүүдна талаар ошонгүй, түрэл тосхон соогоо һурадаг болобо гээшэ. Һургуулиинь ужам һаруул, кабинедүүдынь хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданхай, спортивна зал, теплицэ, мастерской бии. Мүн эндэмнай участково больница, шэнэ магазин нээгдэнхэй, байрын гэрнүүд олоор баригдана. Саг үргэлжын зайн галтай боложо, хүн зомной телевизор хараха аргатай болоо.

Манай үхибүүд дунда һургуулияа дүүргэжэ, түрэл нютагтаа олоороо үлэжэ хүдэлнэ, гуламтаяа үнэржүүлнэ.

К. ТЫМАУЛЕВА,
Хойто-Байгалай районой Чильчигирэй сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ.

ӨӨ АЖАХЫН ГЖЭЛТЭ

ажахынууд хоорондын нэгэдэлнүүдтэ ажалай хамтын подрядай гурим үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. 1983 ондо тарян болон мал ажал дээрэ иимэ гуримаар 1270 бригада ба звено хүдэлөө юм. Тарян ажал дээрэ хамтын подрядай гуримаар хүдэлһэн бригаданууд бүхы тараалангай 55 процентыень элдүүрилээ гээшэ.

Худөө ажахын үйлэдбэридэ түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэг олоной анхарал татана. Мүнөө үедэ тугалнуудые боксово аргаар, забһартай шалатай байрануудта, үхэр, хони, гахайнуудые тусхай шахан таргалуулха талмайнууд дээрэ байлгажа харууһалдаг гурим хаа хаанагүй хэрэглэгдэдэг болонхой һүүлэй табан жэлнүүдэй туршада республикын ажахынуудта машина, техникэ олоор үгтэжэ, худөө ажахын хүдэлмэрине оньһожоруулха хэрэг хараа байса дээшэлээ. 1979—1983 онуудта республикын колхоз, совхозууд 5568 трактор, 4361 автомобиль, таряа хуряадаг 1872 комбайн болон худөө ажахын бусад техникэ худалдан абаа.

Мал ажал дээрэхи хүдэлмэриин оньһожоруулга дээшэлээ. Мүнөө үедэ мал ажалай бүхы фермэнүүдэй 25 процентнь комплексноор оньһожоруулагданхай, харин 1979 ондо тэрэнэй тоо 10 процентдэ хүрэдэг байһан юм. Харин шубуу үсхэбэрилхэ ажалай 84 процентнь, гахай — 58 процентнь комплексноор оньһожоруулагданхай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ худөө нютагуудай социальна хүгжэлтые хангахын тула барилга ехээр хэгдэдэг болоо. Барилгын талаар хараалагдаһан түсэб даабаринуудые гүйсэд дүүргэхын түлөө капитальна һомололгын хэмжээн жэлһээ жэлдэ ехэ болоно. Хэрбээ 1979 ондо тэрэнэй хэмжээн бүхы капитальна һомололгын 28 процентнь байгаа һаа, 1983 ондо — 40 процент хүрэтэр ургаа. Тиин һүүлэй табан жэлэй туршада худөө нютагуудай социальна хүгжэлтын хэрэгтэ 95 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Энэ үедэ республикын ажахынуудта 335,2 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэрнүүд, 2165 һууритай хүүгэдэй саад, 2309 һууритай соёлой байшангууд, 5964 һууритай һургуулиин байшангууд баригдаа.

Худөө ажахые хүтэлбэрилхэ онол арганууд нарижуулагдана. Республикын ба районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүд байгуулагдаад, агропромышленна комплексдо ородог ажахын һалбаринуудые худөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилхэ, болбосоруулха талаар шэглүүлэн хүтэлбэрилнэ.

Механизаторнуудые, малшадые бэлдэхэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Бүхы механизаторнуудай 56,2 процентнь нэгэдэхи, хоёрдохи классай, малшадай — 32,2 процентнь мүн лэ нэгэдэхи, хоёрдохи классай мэргэжэлтэй байха юм.

Мүнөө ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй 97 процентнь худөө ажахын дээдэ ба дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэд байна.

Манай республикада худөө ажахы хүгжөөхын тула анхарал ехээр хандуулагдажа байһые дээрэ дурсагдаһан жэшээ, баримтанууд гэршэлнэ.

В. ДАРХАНОВ,
худөө ажахын министр.

Ерээдүйн үетэнине хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ совет гүрэмнай саг үргэлжэ ехэ анхарал хандуулжа байдаг. Һунгалтануудай хоорондохи үедэ манайшье республикын арадай гэгээрэлдэ һайн хубилалтанууд болонхой. Тиимэһээ ажалай һуралсал саашадаа улам хүгжөөгдэхөөр хараалагдана. Һургуулиине хубилган шэнэлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай проект дотор энэ асуудалда тон ехэ анхарал хандуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 14-дэхи һургуулида хангалгын ажалай хэшээлэй үе.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ДЭБЖЭЛТЫМНАЙ ШАТАНУУД

1979 онһоо хойшо үнгэрһэн үе сагай туршада Бэшүүрэй районой ажалшад социальна болон экономическа хүгжэлтын түсэбүүдээ дүүргэхэ талаар нилээд ехэ амжалта туйлаһан байна.

Бэшүүрэй район ургаса тарилгаараа республика дотороо суурхадаг юм. Бидэнэр жэл бүри таряа ехээр хуряаха гүрэндэ тушааха гэжэ оролдонобди. Ган гасууртайшаг 1979 ондо бидэнэр 158 мянга шахуу центнер таряа хурлагаа һэмди. Тиихэдэ үнгэрэгшэ, 1983 ондо 726 мянга гаран центнер орооһо тарян абтаа. Тарянай полинуудай хүрьһые һайжаруулһанай ашаар үнгэрэгшэ жэлдэ гектар талмай бүриһөө дунда зэргээр 14,6 центнер орооһо суглуулаабди. Зүгөөр 1979 ондо район соогоо дунда зэргээр 10,9 центнер орооһо хуряаһан байгаабди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ нилээд амжалтанууд туйлагдаа. Үнгэрһэн һүүлшын табан жэлэй туршада гүрэндэ мяха худалдалга 11,5 процентээр, һүн — 3, нооһон — 6 процентээр дээшэлээ.

Ороной Эдэ хоолой программа бэелүүлхын тула колхоз болон совхозуудай үйлэдбэрине саашадань хүгжөөхэ шухала. Манай районой худөө ажахын үйлэдбэрине томодхохо, тусхай шэглэлтэйгээр эрхилхэ зорилго урдаа табина. Һүүлэй жэлнүүдтэ эбэртэ малые шахан таргалуулха Бодонгуудай комплекс, «Сибирь» совхоздо гунжадые түлжүүлхэ комплекс ашаглагдажа эхилээ.

Районой промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэнэ. Һүүлэй табан жэлэй туршада промышленна продукци худалдалгын хэмжээн 30 процентээр дээшэлээ. Зүгөөр энэ ургалтань бүхы дээрээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар туйлагдаба. Жэшээлхэдэ, «Туяана» нэгэдэлэй Бэшүүрэй оёдолой фабрикын коллектив амжалтатайгаар ажаллана. Эндэ продукциин шанар шалгажа байха комплексно системэ нэбтэрүүлэгдэһэн байна. Тингэжэ тэдэнэй үйлэдбэрилэн гаргадаг хэдэ хэдэн зүйлнүүд Шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй.

1979 онһоо хойшо үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ район доторнай 2 дахин ургаа. Районой хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ һара бүри хангалгын хэмжээн 1977 ондо 470 мянган түхэриг болодог һаа, 1983 ондо 630 мянганда хүрэбэ. Энэ хугасаа соо эд бараа худалдалгын хэмжээн 17 процентээр ургаа.

Ажалшадай һуудал байдал улам һайжарна. Һүүлшын 5 жэлэй туршада 35 мянга гаран дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд ашаглагдаба. Хэдэ хэдэн ехэ клубууд, библиотекэнүүд, ясли-садууд, һургуулинууд баригдаа.

Эдэ бүхы амжалтануудые туйлаха хэрэгтэ нютагай Соведүүдэй, СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй депутадуудай оруулһан хубита ехэ.

Манай районой һунгагшад, жэшээлхэдэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Г. Н. Салмановта Хёлго гол дээгүүр хүүргэ бариха тухай захяа үгэһэн байгаа. 2 миллион түхэригэй тэрэ хүүргэ нёдондо ашаглалгада оруулагдаа. Бэшүүрэй хоёр ута үйлсэ асфальтаар хушагдаа. Хэдэн телевизионно ретрансляторнууд һунгагшадай захилаар баригдаа.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), декабриин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр үйлэдбэри дээрэ гурим ба ажалай журам һайжаруулха талаар нютагай Соведүүд ехэ юумэ хэхэ уялгатай гэжэ һайн мэдэнэбди.

В. БОХИЕВ,
арадай депутадай Бэшүүрэй районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

…АДАЙ ГЭГЭЭРЭЛ

1983 он болотор республика доторнай арадай хүгжөөлгын программа бэелүүлэгдэжэ байна… эрдэмэй дунда һургуулине дүүргэлгэ заатаклассые дүүргэжэ гарагшадай 90,7 про… …лэй элдэб техникумүүдтэ, училищинуудта эрдэмтэй боложо гарана.

…дайшье тоо нэмэжэ байнхай: багаханууд һургуули баригдажа, 25 һургуули шэнээр зариманиинь юрэнхы эрдэмэй дунда һургогдоһон байна. Үдэрэй һургуулинуудай 7 мянгаар олошорһон байна.

…хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин удха шанарые тэрэнине шэнэ шэнжэнүүдтэй болгохо тахүдэлмэри хэгдээ. Ород, буряад хэлэнүүдые һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуу… …дын 51-дэхи һургуулиин һурагшад түрэлхи классһаа эхилжэ үзэдэг болоо, харин 2… …ни ухибүүд түрэлхи хэлэнэй факультати… классһаа эхилжэ ябалсана. Тиихэдэ мате… программа нэбтэрүүлэгдэжэ эхилээ. Түү… …бнигүүд бэлдэгдэжэ, туршалгаяа гаража

…ажалда дүршүүлжэ, мэргэжэл шэлүүлхэ үргэн ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа. Үнгэрһэн туршада һургуулидаа шэлэһэн мэргэжэлээ… …хүдэлхэеэ үлэһэн һурагшадай тоо 4 процен… байна. «Мал ажал — онсо шухала һалбари» … һүүлэй жэлнүүдтэ улам үргэдөө һэн. Һу… …калай 120 звенодо хүдэлхэдөө, ганса 1983 …шада 167 мянган хурьга, 2,5 мянган тугал хониной нооһо хайшалалгада, овощ ургуу… хуряалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан

…доторнай мүнөө һургуулинуудые шэнэдхэн …аа КПСС-эй ЦК-гай проект үргэнөөр зүб… байнхай. Арадай гэгээрэлэй саашадаа … багша бүхэнэй, коллектив бүхэнэй …лхаар шиидэнги байһанине эдэ зүбшэн харуулна.

З. ПИРОГОВА,
гэгээрэлэй министрэй орлогшо.

СОЁЛ БА ИСКУССТВО

Буряадай АССР-эй литература болон искусствын үдэрнүүдые Москвада үнгэргэлгэ, республикымнай коммунис байгуулалтадаа туйлаһан амжалтануудай жэшээ дээрэ СССР-эй үдэрнүүдые Монголой Арадай Республикада тэмдэглэлгэ, мүн Шэтын областьтой Экономикын ба соёлой үдэрнүүдээр андалдалга — эдэ бүгэдэ республикымнай соёлой болон ниитын-политическэ ажабайдалда ехэ удха шанартай үйлэ хэрэгүүд болоһон байха юм.

Ниитэ-соёлой удхатай олон хэмжээ ябуулгануудай, тэрэ тоодо «Россиин залуу дуушад ба залуушуулай балет» гэһэн Бүхэроссиин фестивалиин республика доторнай үнгэрэгдэһэниинь Буряадаймнай соёлой хүгжэн һалбарһанине эли бодоор гэршэлээ гээшэ.

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад драмын академическэ театрай Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһаниинь, тус коллективэй шэнэ һайхан байшантай болоһониинь, мүн худөөгэй ажалшадые соёлой талаар эрхимээр хангаһанайнгаа түлөө РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта республикымнай хүртэһэниинь мүн лэ баяр баясхаланта ушарнууд болоо гээшэ.

Энэл хугасаа соо республикымнай музейнүүд нилээд хүгжэбэ. Мүнөө сагта республика доторнай гүрэнэй 11, ниитын 39 болон һургуулинуудай 120 музей хүдэлхэ зуураа, бүхыдөө 700 мянган хүнине хангадаг байха юм. Байгаалине шэнжэлэлгын тусхай шэглэлэй музейн анха түрүүшынхиеэ Улаан-Үдэдэмнай нээгдэһэниинь тон һайшаамаар. Энэл үеэр Хяагта хотодо арадай уран гартанай бүтээлнүүдэй музей, харин Северобайкальскда БАМ-ые барилгын түүхын музей нээгдэһэн байна. Тэрэшэлэн ерээдүйдэ Хяагтада «Түбэй Азида Россиин аяншалагшадай хэһэн географическа нээлтэнүүд» гэһэн музейе, Улаан-Үдэдэ Зүүн зүгэй искусствын павильонине болон бусадшье музейнүүдые байгуулхын тулада бэлдэлгын хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. Гадна эдэ жэлнүүдтэ — клубна эмхи зургаануудай болон библиотекэнүүдэй тоо нилээд олошоруулагдаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Гүрэнэй клубна эмхинүүдэй тоо 60 клубаар олошоржо, республика доторнай бүхыдөө 728 соёлой байшан болон клуб тоологдоно. Тус клубуудта эмхидхэлэй-методическа туһаламжын үзүүлэгдэжэ байхын тулада район бүхэндэ эмхидхэлэй-методическа түбүүд байгуулагданхай.

Д. ЖАЛСАРАЕВ,
соёлой министр.

ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛГА

Оронойимнай ниитэ-политическэ ажабайдалай үшөө нэгэ түүхэтэ хэрэг — СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта дүтэлжэ байна. Ажалша коллективүүдэй, һургуулиин урда тээхи окружной суглаанууд дээрэ һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр үнгэргэгдэһэн хэрэгүүд согсологдоно.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудай хоорондохи хугасаа соо республикымнай элүүрые хамгаалга ямар амжалтануудые туйлааб?

Р е с п у б л и к ы н элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай ажал хэрэгүүд гол түлэб КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолнуудһаа үндэһэлдэг юм. 1979 оной эхиндэ республикын больницануудта 11,5 мянган койко байһан һаа, 1984 оной эхиндэ 12,9 койкодо хүрэһэн байна. Элүүрые хамгаалгын объектнүүдые барилгада 10,1 миллион түхэриг гаргагдажа, 500 койкотой больницанууд, 1800 хүнэй нэгэ доро бэеэ шалгуулхаар поликлиникэнүүд баригдаа. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада Улаан-Үдын Советскэ райондо, Баунтын районой Багдарин һууриида, Загарайн районой Шэнэ-Элхи, Онохой һууринуудта, Кабанскын районой Байгал-Худэридэ поликлиникэнүүд, республиканска больницын дэргэдэ стоматологическэ поликлиникэ, Загарайн районой Шэнэ-Бэрээн һууринда больницын томо комплекс баригдана.

1982 оной июлиин 28-да баталагдан абтаһан «Колхоз болон совхозуудта медицинскэ хангалга саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» гэһэн РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор республика доторнай һүүлэй 2 жэлэй туршада Баунтын, Яруунын, Захааминай районуудта участково больницанууд, 6 амбулатори, 29 фельдшерскэ пункт баригдаһан, 30 больница, 32 поликлиникэ болон амбулатори, 104 фельдшерскэ пунктнууд заһабарилагдаһан байна.

Энэ хугасаа соо 11,6 миллион түхэригэй медицинскэ түхеэрэлгэнүүд болон хэрэгсэлнүүд шэнэлэгдээ. Промышленна предприятинууд леспромхозууд, колхоз, совхозууд болон арадай депутадуудай нютагай Соведүүд техникэ болон медицинскэ түхеэрэлгэнүүдые абаха хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг байна.

Республикын врачнуудай тоо 26,9 процент дээшэлээ гэхэ гү, али 3300 хүндэ хүрөө. Улаан-Үдын, Хяагтын, Сэлэнгын медицинскэ училищинуудые дүүргэһэн медицинын дунда зиндаагай хүдэлмэрилэгшэдэй тоо олошороо. Тэдэнэй тоо мүнөө дээрээ 11 мянган хүнһөө олон болоно.

Л. МАДЫЕВА,
элүүрые хамгаалгын министр.

ТОО, БАРИМТАНУУД

Манай республикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин 1979 онойхиһоо 23 түхэригөөр дээшэлээ.

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьеэ 1128,4 миллион түхэригтэ хүрэбэ.

1983 ондо 342,5 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра баригдажа, ашаглалгада тушаагдаа. Энэнь 1979 онойхиһоо 30,5 мянган дүрбэлжэн метрээр үлүү болоно.

Тиихэдэ хүүгэдэй сад-ясли, Соёлой ордон болон клубууд нилээд олошороо.

Эдэ хуудаһануудай материалнуудые КПСС-эй обкомой лекторнуудэй бүлэг болон «Буряад үнэн» газетын журналистнууд бэлдэбэ.

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

НЮТАГТАА ХҮНДЭТЭЙ ХҮН

Нютаг нугадаа хүндэтэй бүхы ажабайдалдаара залуушуулда ульгэр жэшээ харуулжа байдаг хүнүүд тухайгаа түрэл хэлэн дээрэһээ «Буряад үнэн» газетынгээ уншагшадта хөөрэхэдэ наадаг гэжэ һанаад, дайнай болон ажалай ветеран Будэ Ачитуевич Агбановһаа эхилхэ гэжэ шиидэбэб.

Тэрэмнай Хэжэнгэ голой эхиндэ оршодог Хөөрхэ нютагайнгаа эхин шатын һургуули 1936 ондо дүүргэһэн юм. Тиигээд «Манай ажал» колхоздоо худэлжэ байтараа, хүтэлбэрилэгшэдэй, Ужэнгын МТС-эй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн механизаторай курсада эльгээгдэһэн байна. Тэрэнэй хойто жэлынь дүүргээд, МТС-эй ХТЗ гэжэ мөөртэ трактората һуунхай, трактористын үнэмшэлгэ гартаа баринхай, ехэ баяртай, омогтой бусаһан юм. Иигэжэ 1936 онһоо хабар Будэ Агбанов Хөөрхэ соогоо түрүүлэн түрүүшын трактор унажа, хабарай тарилгын газар хахалжа эхилжэ һэн. Тракторай газар хахалхые харахаяа сугларагшад ехэл һонирхожо, ехэл гайхажа хараһан юм. «Хамтын хүсэн гэзэшэмнай одоол 'ниимэ' шадалтай байна бэшүү»,— гэлдэн нютагаархини баярлаагша бэлэй»,— гэжэ Б. А. Агбанов хөөрөө һэн.

Тэрэ үедэ тракторай түлишэ модон бооцхо соо мори тэргээр шэрэгдэдэг хэсүү һааб даа. Тиигэбэшье Кабинагүй тракторай үбэлэй сагта худэлхэдэ хүйтэн. Тиигэбэшье ябаһан урдаа хараха тракторист жэлэй ямаршье сагые мэдэнгүй, түрэл колхозойноо бүхы ажалые хэжэл байһан юм.

1938 ондо тэрэ Улаан Армиин сэрэгшэ болоно. Приморьин хизаарта албаа хэжэ эхилбэ. Артиллерист мэргэжэлтэй болоод байхадаа албанһаа табигдажа, Хөөрхэ нютагаа ерээ һэн.

Колхоздоо дахинаа тракторист худэлжэ байһан хүбүүн Хэжэнгын МТС-эй зүгһөө комбайнерай курсада Староильинск эльгээгдэбэ. Тэндэ удаашье һурабагүй, 1941 оной Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилшоо. Июль һарын 26-да Загарайн райвоенкомадаар дайнда татагдаа бэлэй.

— Нютагаа ошожо, гэртэхинээрээшье уулзангүй, сэхэ дайнда мордоо һэм. 33-дахи армиин стрелково 226-дахи полкдо алба хэжэ эхилээ һэн,— гэжэ Будэ Ачитуевич хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— 1943 ондо Орша хото шадар болоһон тулалдаанда хүндөөр шархатажа, түрүүн Смоленскын, һүүлдэнь Тбилисиин госпитальнуудта хэбтээ. Тиигээд 110-дахи запасной полкдо албаа үргэлжэлүүлээ һэм. 1945 оной октябрь һарада сержант нэрэ зэргэтэй бусаа һэмби,— гэжэ тэрэ хөөрөөгөө түгэсхэбэ.

— Будэ Ачитуевич, дайшалхы хамтар тухайгаа хөөрэжэ үгыт даа. Дайнай эхинһээ эсэс хүрэтэрнь ябажа гараа ха юмта,— гэхэдэмнай

— Намда онсо хөөрэхэ юун байха юм. Нэгэ ехэ булын хүбүүд хадаа булта нэгэ хүсэл эрмэлзэлтэй, нэгэл сэдьхэлтэй ябаа һэмди,— гээд олон үгэ хэлэжэ үгэхэеэ байгаа һэн. Тиигэбэшье тэрэнэй Эсэгэ ороной дайнай II шатын орденоор, хэдэн медаляар шагнагдаһые тэмдэглэжэ ууратай байнаб.

Дайнай һүүлээр Будэ Агбанов үнэхэл трактор агтадаа һуугаа бэлэй. Тиинһээр пенсидэ гаратараа, булад хүлэгтэй таһарангүй, отделение эрхилэгшэн, бригадирай даалгаһан бүхы ажалые яжэгээдүү һайнаар, ороддосотойгоор хэдэг һэн. 1967 ондо тэрэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна. Тиихэдэ түрүүн колхоз байһан, һүүлдэнь совхоз болоһон ажахынь зүгһөө олон тоото грамотануудаар баярлагдаһан байха.

Мүнөөшье нухэр Агбанов «Первомайский» совхозойнгоо ажалда хабаадаһаар зандаа. Дайн дажарта хабаадаһан аад, мүнөө болотороо нинитын ажалда туһа нэмэри оруулжа ябаһан Будэ Ачитуевич Агбановые нютагаймнай хүн зон ехэ хүндэлдэг юм.

Б. ЖИМБЕЕВ,
худөө бэшэгшэ.
Хэжэнгын район.

СССР-эй ФИНАНСЫН МИНИСТЕРСТВЭҺЭЭ, СССР-эй ГҮРЭНЭЙ БАНКҺАА

Д. И. МЕНДЕЛЕЕВЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 150 ЖЭЛЭЙ ОЙТОЙ ДАШАРАМДУУЛАН, ДУРАСХААЛАН МОНЕТЭ ГАРГАХА ТУХАЙ

Ородой химик Д. И. Менделеевэй түрэһөөр 150 жэлэй ойтой дашарамдуулан, 1 түхэригэй дурасхаалта монетэ 1984 оной февралиин 8-да гаргагдаба.

1 түхэригэй дурасхаалта монетэ сагаан үнгэтэй зэд никелиин холисоор шудхагдаха байна. Тэрэ 31 миллиметр диаметртэй.

Тэрэнэй нюур болон ара талань захаараа наашаа гараһан гурьбатай.

Монетын нюур таладань СССР-эй Гүрэнэй герб зурагданхай, «СССР», «1 түхэриг» ба «1984» гэжэ бэшээтэй.

Монетын ара таладань Д. И. Менделеевэй дүрэ зураг тобойлгон дүрсэлэгдэнхэй, баруун таладань «1834» ба «1907», харин доодо хубидань «Д. И. Менделеев» гэжэ бэшээтэй.

БАРИЛГЫН ИНДУСТРИИН НӨӨСЭНҮҮД

Индустриальна барилгада алмалта арьбэлалта хэйшэн гэжэ туйлахаб гэһэн асуудал һаяа Москвада нэгэдэһэн уласхоорондын «Стройэкономика-84» гэжэ тусхай выставкын гол тэмэ болоно.

19 оронуудай 300-гаад фирмэ ба эмхи зургаан энэ харалгада хабаадана. Материалга, түлишын-элшэ хүсэнэй нөөсэнүүдые алмаха талаар барилгын индустриин туйлаһан түрүү арга, выставкада танилсуулна.

Барилгын материалнуудые үйлэдбэрилгэдэ үлөөдэһэ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ асуудалда гол булэгүүдэй нэгэнинь зорюулагданхай. Агропромышленна комплексын объектнүүдэй барилга тухай стендүүд болон экспонадууд хөөрэнэ, малай фермэнүүдые, овощ хадагалдаг байрануудые ба худөө ажахын бусад барилгануудые байгуулха түрүү арга, технологи харуулна.

Эрдэм, техникын талаар уласхоорондын харилсаа холбоон барилгада алмалта арьбалалтын асуудалнуудые бодомжотой һайнаар шиидхэхэ шухала нөөсэ болоно гэжэ тус выставкэ үнэншэмөөр гэршэлнэ.

(ТАСС).

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ

ИЛЬИЧЕВСК. (Одесскэ область) Хара далай дээрэхи энэ залуу хотодо байгуулагдаһан арадай зурагай галерейдэ Ильичевско портын докернууд түрүүлэн орожо хараба. Областиин уран зураашадай бэлэглэһэн 200 гаран зураг тэндэ табигдаа юм.

Геройнуудайнгаа хүдэлмэриин газартай зэргэлүүлжэ мольбертнүүдээ дэлгээд зураашад хэдэн жэл хүдэлһэн байха юм. Ильичевск—Варна гэһэн уласхоорондын паром бүтээгшэдтэ хэдэ хэдэн зурагуудаа тэдэнэр зорюулаа юм.

Гансал һүүлэй табан жэлдэ Украинын Уран зураашадай холбоон ба тэрэнэй областной эмхинүүд хото, хүдөөгэй ажалшадта 2 мянга шахуу зураг, скульптура бэлэглэһэн байна. Ждановска металлургическа «Азовсталь» заводто, газ дамжуулха Уренгой—Помары—Ужгород гэжэ сорго хоолойн Закарпадай участогта, Крымэй «Дружба народов» совхоздо дэлгээгдэһэн выставкэнүүд эдэ бүтээлнүүдтэй танилсуулаа һэн. Россин Федерациин, Украинын ба Белоруссиин уран зураашадай Кировоградска болон Сумска областьнуудай хүдөөгэй ажалшадтай уулзаһаниинь һайн мүр сараа үлөөгөө.

(ТАСС).

Спорт

СОВЕТ БЭЛИГТЭЙ ЗАЛУУ ШАТАРШАД

Үнгэрһэн 1983 он шатарай элдэб үйлэ хэрэгүүдээр баян байгаа. Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын, түгэсхэлэй наадаанда хабаадаха эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөнүүд болоо. Гроссмейстерүүд Василий Смыслов болон Гарри Каспаров дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө түгэсхэлэй наадаанда хабаадаха эрхэдэ амжалтатайгаар хүртэһэн байна юм. Мүнөө түгэсхэлэй мүрысөөнэй мартын 9-дэ Вильнюстэ эхилхэ. Хэдэ зууһа, дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө наадануудай манай ороноо үнгэргэгдэхэ юм. Хэрбээ эхинэрнүүдэй, эдирнүүлэй дэлхэйн чемпионадуудта манай шатаршадай хододоо ехэ амжалта туйлаһые, мүн 1982 оной һүүл багта Люцерндэ болоһон Бүхэдэлхэйн олимпиадада манай суглуулагдамал командын амжалтатайгаар хабаадаһые харахада абабал, мүнөө уласхоорондын шатарай мүрысөөнүүдтэ совет шатарай һургуулиин түлөөлэгшэдэй булюу байдалтай байһые элирхэйлэн баталжа болоно.

Хэрбээ орон доторой хэрэгүүдтэ хандаха болоо һаа, энэ талаар үнгэрһэн жэл онсо гайхамшаг байгаа гээд тэмдэглэлтэй. Нэн түрүүн бэлигтэй бэрхэ эдир, залуу шатаршад урган гараа. Тиигэжэ 23 гроссмейстер болон бүхы бэлигтэй бэрхэ мастернуудай олонхидые нэгэдүүлһэн шэлэн абалгын дүрбэн мүрысөөндэ, СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ оройдоол гурбан гроссмейстер шалгарһан байна. Эдэмнай хэд бэ гэбэл, Львовһоо Александр Белявский болон Андриан Михальчишин, мүн Челябинскһаа Евгений Свешников гэгшэд болоно. Һаял хада 20 хүрэжэ ябаһан залуу үетэнэй түлөөлэгшэд эрхим һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа һэн. Эдэмнай москвагайхид Андрей Соколов болон Александр Выжманавин, ленинградец Константин Асеев. Таллинһаа Яан Эльвест, Ереванһаа Смбат Лпутян, Украинын шатаршад Игорь Новиков, Александр Чернин гэгшэд болоно. Яахаб, һайнаалтай ушар гээшэ бэзэ. Угайдхадаа, энэнь гэнтын ушар бэшэ. Жэшээнь, һүүлэй жэлнүүдтэ Соколовой амжалтанууд хэлбэришэгүй ехэ юм. 1982 болон 1983 онуудта Москвагай түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ тэрэ һайн талаа харуулаа һэн. Тэдэнэй туд бүхэндэнь 9—10 гроссмейстер хабаадаһан юм. Нёдондо жэл тэрэ эдиршүүлэй дундаһаа дэлхэйн чемпион болоо һэн. Тиихэдэ Эстониин бэлигтэ шатаршан Эльвест эдиршүүлэй дундаһаа Европын чемпион болоо һэн.

Тон залуугаар дэлхэйн эрхим бэрхэ шатаршадай тоодо ороһон Гарри Каспаровай һүүлээр манайда яһала олон бэлигтэй бэрхэ залуу шатаршад урган гаража байна гэһэн тобшолол хэлтэй гү? Тэдэнэй списогые үргэлжэлүүлжэ болоно. Шатараар эдиршүүлэй дунда Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө энэ жэлэй мүрысөөн һаяхан дүүрэбэ. Ленинградай мастер Валерий Салов эндэ толотомо илалта түйлаа. Эстониин эдир шатаршан Олль ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, амжалта түйлажа, сугларагшадай магтаалда хүртэбэ.

Мүнөө эдэнэй нэрэнүүд олондо мэдээжэ боложо байнхай. Манайда эдир шатаршадай мэргэжэл шадабари дээшэлнэ, тэдэ олон хото городуудые түлөөлнэ. Совет гроссмейстер бүхэндэл адли бишье орон соогуураа аяншалжа, хүүгэдэй болон эдиршүүлэй спортын мүрысөөнүүдтэ, пионернүүдэй ордонуудта лекцинүүдые уншаха, сеанснуудые наадаха дуратайб. Хаа хаанагүй хүбүүд, басагадай мэргэжэл шадабари хэлбэришэгүйгөөр дээшэлжэ байна. Жэшээнь, һүүлэй жэлнүүдтэ Киев, Экибастуз, Куйбышев, Ярославль, Целиноград болон Казань хотонуудай хүүгэдэй коллективүүдтэ ошожо, эдир шатаршадтай, тэдэнэй тренернүүдгэй уулзаа һэм. Эдэ уулзалганууд һонирхолтойгоор үнгэржэ, бэлигтэй бэрхэ олон хүбүүд, басагадые элирүүлээ һэн. Профсоюзуудай спортын бүлгэмүүдэй Түбэй соведэй зүгһөө шатарай мэргэжэл дээшэлүүлгын бүхэсоюзна заочно һургуулида һурадаг эдир шатаршадта лекцинүүдые уншаһан, хэшээлнүүдые үнгэргэһэн байгааб. Эндэ ерэһэн һурагшадай олон хото городуудые түлөөлһэнинь манине гайхуулба, баярлуулба. Петропавловск-Камчатскһаа, Дунда Азиһаа, Закавказиһаа, Белоруссиһаа, Украинаһаа, Россин Федерациин элдэб хото городуудһаа сессидэ һурахаяа ерэһэн байгаа. Даб дээрэ тэдэнэр эдир залуухануд, зариманиинь балшар багашуул гэхэдэ болохо. Зүгөөр эдир хүбүүд, басагад бага наһанһаа шатартай танилсадаг байна.

Шэнэ үеын залуу шатаршадай саашадаа ямар болохыень даб дээрэ сэхэ хэлэжэ шадахагүй байнаб. Гэбэшье тэдэнэр шатарай теори яһала һайн мэдэхэ, ажалша нэтэрүү, урдаа табиһан зорилгодоо хүрэхые эрмэлзэдэг зон байна. Һуудал байдалаймнай жэлһээ жэлдэ һайжаржа байһыень спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ эдиршүүлэй һургуулинуудай олошоролго элирхэйлнэ.

Оронойимнай эрхим бэрхэ, түрүү гроссмейстернүүд эдир бэлигтэнтэй хүдэлмэридэ хабаадуулагдана. Дэлхэйн урдын чемпионууд Тигран Петросян болон Василий Смысловой шатарай һургуулинууд эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. РСФСР-эй Шатарай федерациин зүгһөө иимэрхүү һургуули хүдэлмэрөө эхилээ.

Нёдондо жэлэй октябрь һарада Барселонодо ошожо, Каталониин эдиршүүлэй суглуулагдамал командатай 20-ёод хонсгто хэшээл үнгэргөө һэн. Тэндэ эрхим бэрхэ залуу шатаршадай мэргэжэл шадабариин ехэ байһанда этигээ бэлэйб. Гэбэшье дүй дүршэлтэй тренернүүд, методическа туһаламжанууд дуталдана.

Һая болотор манайда дундуур үетэн — 40-ёод болон 50-аад онуудай эхиндэ түрэһэн шатаршад түрүү һуури эзэлдэг байгаа. Гроссмейстернүүд Юрий Балашовой, Владимир Тукмаковой, Рафаэль Ваганянай, Виталий Цешковскиин, Олег Романишинай, Александр Белявскиин болон Анатолий Карповай нэрэнүүд бүгэдэндэ мэдээжэ. Юрэдөөл, 60-дахи онуудта түрэһэн шатаршад эстафетэ тэдэнэрһээ дамжуулан абахые оролдожо байна хэбэртэй. Бүхэсоюзна шэлэн абалгын мүрысөөнэй дүнгүүд энээниие тодоор харуулна.

Залуушуулай дундаһаа хэд ойрын жэлнүүдтэ мэргэжэл шадабаряа эрид дээшэлүүлжэ, Анатолий Карпов болон Гарри Каспаровтай аһамана наадаха гээшэб? — гэһэн асуудал табигдана. Залуу үеын шатаршад лэ энээндэ харюу үгэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Алексей СУЭТИН,
уласхоорондын гроссмейстер.
(АПН).

ТОБШОХОНООР

БАРИЛДААН. Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Кострома хотодо боложо, «Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй инструктор спортын мастер Николай Иванов хүндэшэг шэгнүүртэн соонһоо илажа, чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Спортын мастерта кандидат Доржо Халтанов 52 килограммай шэгнүүртэнэй дундаһаа дүрбэдэхи һуури эзэлээ. Манай республикын бэрхэ тренернүүдэй нэгэн — спортын мастер Нима Ивахиновай хүтэлбэри доро мүнөө тэдэнэр Ленинградта «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ һорилго бэлэдхэл хэжэ байна. Тиин тэдэнэр февралиин 18 — 20-до Таллин хотодо үнгэргэгдэхэ СССР-эй чемпионадта хабаадаха юм.

БОКС «Локомотив» болон «Урожай» бүлгэмүүдэй Түбэй соведүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө нэгэдэмэл мүрысөөн Кутанси хотодо үнгэргэгдэбэ. Буряадай хүдөө ажахын институдай агрономическа факультедэй 2-дохи курсын студент Андрей Гыргенов 54 килограммай шэгнүүртэн соонһоо гурбадахи һуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаа.

Авиационно промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда боксоор ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Хабаровск хотодо болобо. Улаан-Үдын авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай тренер, спортын мастер Балдан Буянтуев нэгэдэхи дундууршаг шэгнүүртэ илалта түйлаа. Спортын мастер Базар Цыденов хүнгэншэг шэгнүүртэ тулалдахадаа, хахад финалда гараа гэмэлтэбэшье, илалта түйлаад, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Мүнөө тэдэнэр февралиин 24-һөө мартын 2 болотор Ташкентдэ үнгэргэгдэхэ СССР-эй чемпионадта бэлдэжэ байна.

ҺУР ХАРБАЛГА. Бельгидэ болохо уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадаха зорилготойгоор «Динамо» бүлгэмэй республиканска соведэй түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Цыбикмит Бумбошкина һорилго бэлэдхэл хэжэ байна.

Залуушуулай дунда һур харбалгаар «Динамо» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Гомель хотодо болобо. Буряадай багшанарай институдай 3-дахи курсын студентка, спортын мастер Ольга Воронина М-1 упражненеэр харбахадаа, 1279 очко тудажа, түрүү һуури эзэлээ. М-3 упражненидэ 558 очкотойгоор хоёрдохи шанда хүртэһэн байха юм.

Буряадай худөө ажахын институдай студентка, спортын мастер Янжима Цыренжапова М-1 упражненеэр мэргэлхэдээ, 1242 очко абажа, бронзо медаляар шагнагдаа. М-4 упражненеэр тэрэ 555 очкотойгоор мүн лэ гурбадахи һуури эзэлбэ.

Улаан-Үдын 3-дахи һургуулиин 10-дахи классай һурагша Жаргал Дамбиев М-1 упражненеэр харбахадаа, 1210 очко тудажа, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ.

Һур харбалгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн февралиин 16—22-то Гомель хотодо болохо. «Динамо» бүлгэмһөө Зүүн Сибириин технологическа институдай студентнэр— уласхоорондын классай спортын мастер Светлана Николаева, спортын мастер Ольга Бартанова, Ольга Воронина гэгшэд энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА · ТАСС · АПН ·

ШЭНЭ ШЭНЖЭТЭЙ ХАРИЛСААН

ПРАГА. Түүхэтэ алхамай — Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведые байгуулгын тон зүб, гүнзэгы үндэһэ баримтатай байһые социалис байгуулалтата аха дүү оронуудай туйлаһан амжалтанууд батаар элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын түрүүлэгшэ Л. Штроугал мэдүүлбэ. Бүхы социалис ханин нэгэдэлэй политическэ ба үзэл суртаалай нэгэн байһанай экономическа үндэһэ һуурине байгуулгада алба хэдэг дээрэһээ тэрэ ехэ удха шанартай байна.

СЭВ-эй байгуулагдаһанһаа хойшонхи бүхы үе соо үйлэдбэрилгын хүсэнүүд хурдан түргэнөөр хүгжэжэ, мүнөө дэлхэй дээрэ эгээл ехэ, хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан экономическа хүсэн болоһон СЭВ-эй уласхоорондын нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ арга олгоо гэжэ ЧССР-эй правительствые толгойлогшо журналистнуудта хэлэбэ. Дэлхэйн промышленна үйлэдбэридэ СЭВ-эй гэшүүн оронуудай хубита гурбанай нэгэ хубинь болоно. СЭВ-эй индустриальна хүсэн «юрэнхы дэлгүүрэй» оронуудай хүсэнһөө ехэ болоно.

Н. ЧАУШЕСКУ А. КУНЬЯЛТАЙ УУЛЗАБА

БУХАРЕСТ. РКП-гэй Генеральна секретарь Н. Чаушеску Румыда ерээд байһан ПКП-гэй Генеральна секретарь А. Куньялтай уулзаба.

Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ба уласхоорондын байдалай, илангаяа Европодохи байдалай асуудалнуудаар тэдэнэр һанал бодолоо халан абалсаба. Буу зэбсэг, илангаяа ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха тодорхой хэмжээнүүдые бэелүүлжэ эхилхын тула бүхы арадуудай, политическэ партинуудай, демократическа ба түрүү бүхы хүсэнүүдэй хүсэлэл оролдолтонуудые нэгэдүүлхэ шухала гэжэ хоёр тала онсолон тэмдэглэбэ.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха, аюулгүй байдал хангаха талаар Европодохи ба бусад түбинүүлтэхи ажалшадай дай буруушаалгын хүдэлөөнүүд шухала үүргэ дүүргэнэ гэжэ РКП-гэй болон ПКП-гэй хүтэлбэрилэгшэд тэмдэглэбэ.

СКЮ-гэй ЗОРИЛГОНУУД

БЕЛГРАД. СКЮ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн А. Шукрия ТАНЮГ агентствэдэ интервью үгэхэдөө, Югославиин Коммунистнуудай Союзай гол зорилгонуудта тогтожо хэлэһэн байгаа. «Экономикоёо тогтууритай һайнаар хүгжөөлгын «удаан болзорой программые» бэелүүлхэ гээшэ СКЮ-гэй ажал ябуулгын гол шэглэл байһан зандаа гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Гэбэшье тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, зарим парторганизацинуудта гаргагдажа байдаг «нютагай ба өөһэд өөһэдынгөө аша туһые хараха ябадал» тус программые бэелүүлгэдэ ехэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна. Иимэ дутуу дунданууды эрид буруушан шүүмжэлхэ хэрэгтэй.

Манайда гансал экономикодо бэшэ, харин соёлдо, политическэ ажал ябуулгада амяарлан тусгаарлаха ушарнууд тохёолдодог байна гэжэ А. Шукрия хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Югославиин федерациин нэгэшье хубинь бэеэ даагаад ажаһуужа шадахагүй. Имагтал бата нэгэдэлэй оршон байдалда социалис Югослави ажаһууха аргатай байна.

Я. НАКАСОНЭГЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТОКИО. Японой премьер-министр Я. Накасонэгэй хэлэһэн үгэ «балар удхатай, харюусалгагүй» байна гэжэ Токиогой хэблэл бэшэнэ. Правительствые толгойлогшо дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэшье, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые үргэдхэжэ байһан хараа шэглэл тухайдаа, ядерна буу зэбсэгүүдые орон руугаа асаруулха аргатай байһан тухайдаа нэгэшье үгэ дурдабагүй гэжэ «Токио симбун» газетэ бэшэнэ. США-гай далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй корабльнууд дээрэ «Томагавк» гэжэ далита ракетэнүүдые тодхожо эхилхэдээ, тэдэнэр иимэ аргатай боложо байһанаа үшөө дахин элирхэйлэн харуулаа һэн. 1984 оной финансын жэлдэ сэрэгэй гаргашануудые үргэдхэн ехэдхэхэ тухай юушье хэлэбэгүй. «Эдэ бүхы асуудалнууд тухай юушье дурдаагүй премьерэй хэлэһэн үгые харюусалгагүй гээд тэмдэглэхэ шухала» — гэжэ «Токио симбун» тэмдэглэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Түрүү дүй дүршэлдэ түшэглэн» — Хяагтын районой худөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1984 оной социалис уялганууд. «Түрүү технологи үргэнөөр хэрэглэхэ» — худөө ажахын шэнжэлэл. «Арадай үндэр этигэл найдабарида хүртэгшэдэй үгэ» — С. Прокопишкогай статья. «Арюун зорилго, гайхамшагта ерээдүй» — С. Ритерэй статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Соведүүдэй ажал ябуулгын харалга» — В. Сагановай статья. «Улаан-Үдэдэ ажаһуугша бүхэндэ» — С. Тиминэй статья. «Барилга хэнэбди, хүгжэлтын эхи табинабди» — В. Лыкшитовэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. Эдеэ хоолой программые бэелүүлэн» — В. Дархановай статья. «Эршэтэ ажалай тоо, баримтанууд» — А. Вишняковагай мэдээсэл. «Урагшатай дабшалта» — В. Бохиевай статья. «Республикын ажалшадай аша туһада» — суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда «Холын аяншалгануудаар» — Б. Фёдоровой статья. Нютаг нютагай һонин. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Холо ойрын дуунууд». 10.40— «Баримтата фильмүүд» 11.20— «Кто получит приз», «Наш друг «Пишичитай» —мультфильмнүүд. 11.40—«Аяншалагшадай клуб». 12.40— «Һүүлэй һонин». 15.15 —Һүүлэй һонин. 15.35— «Совет Нахичевань»— баримтата телефильм 16.40 — «Олимпиин үбэлэй XIV наадануудта».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Байгал». 18.40 «Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.55—«Байгал». 19.15— «Талын галнууд» (буряадаар).

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.00—«Олон түмэнэй ленинскэ университет. Социалис ажабайдалай ёһо заншалай зүрхэ сэдьхэлэй эшэ үндэһэн». 20.30 — «Олимпиин үбэлэй XIV нааданууд. 22.00—«Время». 22.35 — «СССР-эй арадай артист Д. Ойстрахой 75 жэлэй ойдо зорюулагдаһан концерт. 23.20 —«Олимпиин үбэлэй XIV нааданууд. 00.15— «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15— «Бригада мундэлнэ»— баримтата телефильм. 9.35 — А. М. Горький, «Песня о Соколе», «Песня о Буревестнике». 7-дохи класс. 10.05— Испан хэлэн. 10.35— А. М. Горький. 7-дохи класс (дабталга). 11.05—«ПТУ-гай һурагшадта. Гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ. 11.35— «Физикэ. 9-дэхи класс. «Электролиз». 12.05— «Гэр бүлэ ба һургуули» — тележурнал. 12.35— «Физикэ. 9-дэхи. класс. «Электролиз» (дабталга). 13.05— «Хүгжэм. 4-дэхи класс. «А. П. Бородинай хүгжэмдэ баатарнуудай образууд». 13.35— «Биологи арадай ажахыда». 14.05— Испан хэлэн (дабталга). 14.34 —«Пушкинай поэзиин оршомдо» (1-дэхи дамжуулга). 15.20 «Пропавшая экспедиция» — уран һайханай фильм (2-дохи сери) 16.20— Һүүлэй һонин. 16.25— 18.20—Забһарлал.

Улаан-Үдэ. 18.20— «Соносхол».

Москва. 18.30—«Түүхын хуудаһанууд. Манай омог «Варяг». 19.30— «Спартак Калачев зурана» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45— «Манай айлшад» — 20.15— «Буряадай Госархивай 60 жэл».

Москва. 21.00 —«Амгалан ойрсогты, багашуул!». «Ежик в тумане». 21.15 — «Нэгэтэ үдэшэ....»—эстрадын концерт. 22.00—«Время». 22.35—«Эжы, бидэ хамтабди» —уран һайханай телефильм. 23.45— «Вот мчится тройка...» —концерт. 00.15— «Олимпиин үбэлэй XIV наадануудта.

САГАЙ УЛАРИЛ

РЕСПУБЛИКА доторнай мүнөөдэр үүлэтэйшэг байха. Зарим нютагуудта багаханаар саһан орохо, һулахагаар бордоһолхо. Баруун-хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. 12—17, хойто районуудта 20—25, Байгалай урда эрьсэр, урда районуудай зарим нютагуудта 8—13 градус хүйтэн болохо.

УЛААН-УДЭДЭ сэлмэжэ, бүрхэжэ байха. Багаханаар саһан орохо. Баруун-хойноһоо секундын 9—14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха 12—14 градус хүйтэн байха.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-36, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-61, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95, отдел объявлений —2-65-54.

Республиканская типография ...ственного комитета Бурятской ... делам издательств, полиграфии ... ной торговли г. Улан-Удэ, ул. ... Н-03326. Заказ № 33. Ин...